

Suvestinė redakcija nuo 2015-05-01

Įsakymas paskelbtas: TAR 2014-11-26, i. k. 2014-17989

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŪKIO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL LIETUVOS VERSLUMO VEIKSMŲ 2014–2020 METŲ PLANO PATVIRTINIMO

2014 m. lapkričio 26 d. Nr. 4-850

Vilnius

Įgyvendindamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetines priemones, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 228 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012–2016 metų programos įgyvendinimo prioritetinių priemonių patvirtinimo“, ir vadovaudamasis Strateginio planavimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 „Dėl Strateginio planavimo metodikos patvirtinimo“, 22¹ punktu:

1. T v i r t i n u pridedamą Lietuvos verslumo veiksmų 2014–2020 metų planą.
2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2010 m. vasario 22 d. įsakymą Nr. 4-134 „Dėl Viešųjų paslaugų smulkiąjam ir vidutiniam verslui plėtros 2010–2015 metais programos patvirtinimo“.

Ūkio ministras

Evaldas Gustas

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos ūkio ministro
2014 m. lapkričio 26 d. įsakymu
Nr. 4-850

LIETUVOS VERSLUMO VEIKSMŲ 2014–2020 METŲ PLANAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos verslumo veiksmų 2014–2020 metų plano (toliau – Verslumo veiksmų planas) paskirtis – nustatyti veiksmus, kuriuos įgyvendinus būtų užtikrintas nuoseklus Lietuvos verslumo lygio augimas, kuriant nuoseklią ir tęstinę verslumo ugdymo sistemą, verslo pradžiai ir plėtrai palankią aplinką, gerinant viešųjų paslaugų verslui prieinamumą, verslininko įvaizdį visuomenėje ir skatinant tikslinių grupių ir socialinį verslumą, ypač daug dėmesio skiriant regionams.

2. Verslumo veiksmų planas parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 patvirtintą valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, Lietuvos Respublikos Šešioliktosios Vyriausybės 2012–2016 metų veiklos programą¹ (toliau – Vyriausybės programa), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 patvirtintą 2014–2020 metų nacionalinę pažangos programą² (toliau – Nacionalinė pažangos programa), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 244 patvirtintą Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programą „Lietuvos Respublikos skaitmeninė darbotvarkė“ ir atsižvelgiant į 2013 m. sausio 9 d. Europos Komisijos (toliau – EK) komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Veiksmų planas „Verslumas 2020“, EK 2008 m. birželio 25 d. komunikatą Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui „Visų pirma galvokime apie mažuosius“ – Europos iniciatyva „Smulkiojo verslo aktas“ (angl. *Small Business Act*)³ (toliau – SVA) ir 2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programą (COSME)⁴.

3. Verslumo veiksmų plane vartojamos sąvokos:

3.1. **Finansų inžinerijos priemonė** – garantija, rizikos kapitalo investicija, paskola, eksporto kredito garantija ir draudimas, eksporto kredito draudimo garantija ar kita finansinės paramos priemonė, kuriai finansuoti ir (arba) vykdyti skirtos lėšos (ar jų dalis) grįžta ir yra pakartotinai naudojamos tiems patiems kuriant priemonę nustatytiems tikslams.

3.2. **Franšizavimas** – verslo plėtros modelis, kai vienas subjektas (franšizės davėjas) už apibrėžtą mokesčių perduoda kitam subjektui (franšizės gavėjui) teisę naudoti savo sukurtą verslo sistemą, sukauptą praktinę patirtį ir žinias bei verslo skiriamuosius ženklus.

¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimas Nr. XII-51.

² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimas Nr. 1482.

³ KOM (2008) 394 galutinis.

⁴ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1287/2013, kuriuo sukuriamas 2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa (COSME) ir panaikinamas Sprendimas Nr. 1639/2006/EB (OL 347/33, 2013-12-20).

3.3. **Franšizė** – nuosavybės teise franšizės davėjui priklausanti konkreti verslo koncepcija, kurią sudaro verslo sistema, sukaupta praktinė patirtis ir žinios bei teisė į verslo skiriamuosius ženklus. Koncepcija už apibrėžtą mokestį yra perduodama franšizės gavėjui. Franšizės sutartimi viena šalis (teisių turėtojas) įsipareigoja perduoti už atlyginimą kitai šaliai (naudotojui) tam tikram terminui arba neterminuotai teisę naudotis verslo tikslais išimtinių teisių, priklausančių teisių turėtojui, visuma (teise į firmos vardą, teise į prekių ar paslaugų ženklą, teise į saugomą komercinę (gamybinę) informaciją ir kt.), o kita šalis įsipareigoja už tai mokėti sutartyje nustatytą atlyginimą.

3.4. **Įmonių socialinė atsakomybė** – įmonių politika ir praktika, kai jos, laikydamosi įstatymų, tarptautinių susitarimų ir sutartų elgsenos normų, į savo veiklos vidinius procesus ir išorinius santykius savanoriškai integruoja socialinius, aplinkosaugos ir skaidraus verslo principus. Įmonės kartu su visuomeniniais ir valstybinio sektoriaus partneriais ieško novatoriškų sisteminių socialinių, aplinkosaugos ir platesnių ekonominės gerovės problemų sprendimų.

3.5. **Labai maža, maža ir vidutinė įmonė** – suprantama taip, kaip ji yra apibrėžta Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme.

3.6. **Mentorius** – patirties ir tam tikrų savybių turintis asmuo, kuris padeda mažiau patyrusiam žmogui ugdyti galimybes ir talentus, pagelbėja sėkmingai atlikti užduotis, konsultuodamas, kaip tobulinti įgūdžius, atpažinti dalykus, kuriuos reikia koreguoti, gerinti, patardamas, skatindamas žmogų patį priimti sprendimus.

3.7. **Menų inkubatorius** – juridinis asmuo, kurio vienas iš tikslų – naudojantis turima infrastruktūra (patalpomis, įranga ir pan.), sutelkti įvairių rūšių meno kūrėjus, jų grupes ir su menu susijusį verslą (priklausantį kultūrinių ir kūrybinių industrijų sričiai) plėtojančius asmenis vienoje erdvėje ir taip sudaryti sąlygas menininkams kurti ir pristatyti publikai savo darbus, pradėti nuosavą verslą, plėtoti su menu susijusį verslą, skatinti bendruomenę aktyviau dalyvauti kultūriniame gyvenime, prisidėti prie kultūros paveldo išsaugojimo.

3.8. **Mokinių mokomoji bendrovė** – mokinių įkurta imitacinė įmonė, kurią valdydami pagal bendrovės veiklos įstatus mokiniai įgyja verslo įgūdžių ir praktiškai pritaiko teorines ekonomikos žinias.

3.9. **Pradedančioji įmonė** (angl. *start-up*) – inovatyvus pradedantysis verslo subjektas, turintis potencialą sparčiai augti.

3.10. **Pradedančiųjų įmonių sistema** – šalies pradedančiųjų įmonių bendruomenė, kurią sudaro pradedančiosios įmonės ir įvairios kitos organizacijos (mokslo ir studijų institucijos, finansavimo institucijos, verslo paramos organizacijos, paslaugų (teisinių, finansinių) teikėjų organizacijos), mažosios ir vidutinės bei didelės įmonės. Skirtingos institucijos, organizacijos vykdo veiklą, susijusią su įvairiomis sistemos funkcijomis ir pradedančiosiomis įmonėmis, remdamos jas įvairiuose jų vystymosi etapuose.

3.11. **Smulkiojo ir vidutinio verslo subjektas** – suprantamas taip, kaip jis yra apibrėžtas Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme.

3.12. **Socialinis verslas** – tai verslo modelis, pagal kurį, išnaudojant rinkos mechanizmą, pelno siekimas susiejamas su socialiniais tikslais ir prioritetais, remiamasi socialiai atsakingo verslo bei viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės nuostatomis, taikomos socialinės inovacijos.

3.13. **Verslininkas** – suprantamas taip, kaip jis yra apibrėžtas Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme.

3.14. **Verslo perdavimas** – nuosavybės teisių į įmonę kitam fiziniam arba juridiniam asmeniui perdavimas, kuriuo užtikrinamas tolesnis įmonės gyvavimas arba komercinė veikla. Įmonė gali būti perduodama šeimos nariams, įmonės akcijas gali išpirkti vadovybė (akcijos parduodamos valdytojams ir (arba) darbuotojams, kurie nėra šeimos nariai) ir ji gali būti parduodama kitiems asmenims arba veikiančioms įmonėms, įskaitant įmonių perėmimą ir susijungimą.⁵

3.15. **Verslo praktinio mokymo įmonė** – įvairiose institucijose verslo mokymo tikslais nuolat veikianti imitacinė bendrovė, veiklą vykdanči uždarame verslo praktinio mokymo įmonių tinkle. Jai vadovaujama kaip tikrai verslo įmonei, turinčiai tikrą verslo vystymo tvarką, produktus ir paslaugas, nenaudojant tikrų pinigų ir prekių.

3.16. **Verslumas** – asmens kompetencija įgyvendinti pridėtinę ekonominę ar socialinę vertę kuriančias idėjas ir asmens ekonominis, socialinis ir kūrybinis aktyvumas verslo srityje.

Asmens kompetencija įgyvendinti pridėtinę ekonominę ar socialinę vertę kuriančias idėjas apima tokius gebėjimus, kaip naujų, pridėtinę vertę kuriančių idėjų nustatymas, jų vertinimas, atsakomybės prisiėmimas už idėjos įgyvendinimą ir jos rezultatus, gebėjimas organizuoti idėjai įgyvendinti reikalingus išteklius, kurti darbo vietas, įmones ir jas valdyti.

Asmens ekonominis, socialinis ir kūrybinis aktyvumas verslo srityje – tai išorinių ir vidinių veiksnių visuma, daranti įtaką asmens apsisprendimui įsitraukti į verslo veiklą ar aktyviai ją vystyti.

3.17. **Verslumo lygis** – veikiančių labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ) ir fizinių asmenų, užsiimančių individualia veikla, skaičius, tenkantis vienam tūkstančiui gyventojų.

3.18. **Verslumo skatinimas** – veiksnių visuma, daranti įtaką asmens apsisprendimui įsitraukti į verslo veiklą ar aktyviai ją vystyti.

3.19. **Verslumo ugdymas** – verslumo kompetencijų lavinimas ir plėtojimas.

4. Kitos Verslumo veiksmų plane vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS VERSLUMO VEIKSMŲ PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

5. Verslumo skatinimo politika neatsiejamai susijusi su MVĮ – gyvybiškai svarbios Europos ekonomikos dalies, kuriai tenka daugiau kaip 99 proc. Europos verslo, – poreikiais. MVĮ prisideda prie naujovių kūrimo, užtikrina darbo rinkos lankstumą, kuria naujas darbo vietas, taip pat yra konkurencingumo šaltinis. Kaip nurodyta 2012–2013 m. MVĮ veiklos rezultatų apžvalgoje⁶, taip pat remiantis Europos Sąjungos (toliau – ES) statistikos agentūros Eurostato (toliau – Eurostatas) duomenimis, 2012 m. MVĮ buvo įdarbinta apie 86,8 mln. žmonių, tai sudarė 67 proc. visų darbo vietų. 2002–2010 m. laikotarpiu MVĮ buvo sukurta 85 proc. naujų darbo vietų.⁷

⁵ Ekspertų grupės galutinė ataskaita dėl mažųjų ir vidutinių įmonių perdavimo, Europos Komisija, 2002 m. gegužės mėn.

⁶ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm.

⁷ http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5708.

6. Remiantis Lietuvos statistikos departamento (toliau – Statistikos departamentas) 2013 m. duomenimis, MVĮ Lietuvoje sudarė 99,5 proc. visų įmonių. 2011 m. MVĮ sektoriaus sukurta pridėtinė vertė (gamybos sąnaudomis) sudarė 36,1 procento visų įmonių pridėtinės vertės (gamybos sąnaudomis) ir, palyginti su 2010 m., padidėjo 28,5 procento.⁸

7. Remiantis Eurostato 2008–2011 m. duomenimis (žr. lentelę Nr. 1), Lietuvos MVĮ sukuria pridėtinę vertę yra didesnė nei ES vidurkis. Bendra tendencija ES valstybėse narėse yra panaši kaip ir Lietuvoje – MVĮ sudaro 99,8 proc. visų įmonių, tačiau jose dirba 66,6 proc. dirbančiųjų, o Lietuvoje – 76,5 procento.

Lentelė Nr. 1. MVĮ Lietuvoje ir ES palyginimas⁹

	Įmonių skaičius			Darbuotojų skaičius			Pridėtinė vertė		
	Lietuva		ES 28	Lietuva		ES 28	Lietuva		ES 28
	Skaičius	Dalis	Dalis	Skaičius	Dalis	Dalis	Mrd. EUR	Dalis	Dalis
Labai mažos	121 502	90,4 %	92,4 %	220 761	25,8 %	29,1 %	2	14,6 %	21,6 %
Mažos	10 442	7,8 %	6,4 %	215 374	25,2 %	20,6 %	3	23,5 %	18,2 %
Vidutinės	2 165	1,6 %	1,0 %	218 124	25,5 %	17,2 %	4	30,7 %	18,3 %
MVĮ	134 109	99,8 %	99,8 %	654 259	76,5 %	66,9 %	9	68,8 %	58,1 %
Didelės	282	0,2 %	0,2 %	200 425	23,5 %	33,1 %	4	31,2 %	41,9 %
Iš viso	134 391	100,0 %	100,0 %	854 684	100,0 %	100,0 %	13	100,0 %	100,0 %

Tai bendrovės „DIW Econ“ 2013 m. įverčiai, grindžiami struktūrinės verslo statistikos duomenų bazės (Eurostato) 2008–2011 m. duomenimis. Pateikiami verslo ekonomikos sektoriaus, apimančio pramonę, statybas, prekybą ir paslaugas, duomenys. Nepateikiami žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės įmonių ir daugiausia ne rinkos paslaugų sektorių, tokių kaip švietimas ir sveikata, duomenys. Eurostato duomenų privalumas tas, kad įvairių šalių statistika yra suderinama ir palyginama. Trūkumas tas, kad kai kurių šalių duomenys gali skirtis nuo duomenų, kuriuos paskelbė nacionalinės valdžios institucijos.

8. 2010–2013 m. laikotarpiu Lietuvoje pastebimas verslumo lygio augimas (žr. lentelę Nr. 2).

Lentelė Nr. 2. Verslumo lygis Lietuvoje 2010–2013 m.¹⁰

Verslumo lygis	2010 m.	2011 m.	2012 m.	2013 m.
Veikiančių MVĮ skaičius ir fizinių asmenų, vykdančių individualią veiklą (pagal verslo liudijimą ir pagal verslo pažymą), skaičius vienam tūkst. gyventojų (vnt.)	53,11	60,62	64,74	70,63
Veikiančių MVĮ skaičius vienam tūkst. gyventojų (vnt.)	20,48	20,84	22,02	23,07
Fizinių asmenų, vykdančių individualią veiklą, skaičius vienam tūkst. gyventojų (vnt.)	32,63	39,78	42,72	47,56

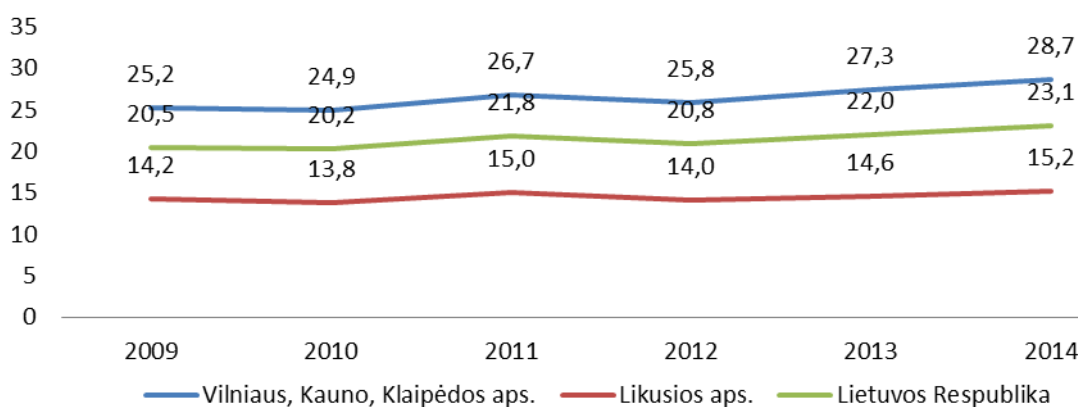
⁸ „Mažų, vidutinių ir didelių įmonių pagrindiniai rodikliai. 2011 metai“, Lietuvos statistikos departamentas, 2013 m.

⁹ 2014 m. SVA faktų suvestinės duomenys. http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm.

¹⁰ Statistikos departamento, Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenys.

9. Vertinant verslumo lygio (veikiančios MVĮ vienam tūkst. gyventojų) pokytį 2009–2014 m. pradžioje (žr. paveikslą Nr. 1), matyti, kad nors verslumo lygis po truputį auga regionuose, tačiau atotrūkis, palyginti su trimis didžiosiomis apskritimis, ir toliau didėja. 2009 m. regionuose vienam tūkst. gyventojų vidutiniškai teko 14,2 veikiančių MVĮ, tai buvo 6,3 MVĮ vienam tūkst. gyventojų mažiau nei Lietuvos vidurkis ir 11 MVĮ vienam tūkst. gyventojų mažiau nei didžiosiose apskrityse (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos). Be to, 2014 m. pradžioje šis atotrūkis dar labiau išaugo ir buvo 7,9 MVĮ vienam tūkst. gyventojų mažesnis nei Lietuvos vidurkis ir net 13,5 MVĮ vienam tūkst. gyventojų mažesnis nei didžiosiose apskrityse. Skatinant ekonomiką būtina spręsti svarbiausias regionų verslo problemas: didinti kvalifikuotų darbuotojų kiekį, ugdyti kompetenciją verslumo ir eksporto srityse, suteikti pradedančiajam ir augančiam verslui reikalingą paramą, užtikrinti investicijų ir infrastruktūros plėtrą.

Paveikslas Nr. 1. Verslumo lygis regionuose (veikiančios MVĮ vienam tūkst. gyventojų) metų pradžioje¹¹

10. **Verslumo veiksmų plano tikslas** – padidinti verslumo lygį. Šiam tikslui įgyvendinti išskirti trys **uždaviniai**:

1. Sukurti nuoseklią ir tęstinę verslumo ugdymo sistemą.
2. Sukurti verslo pradžiai ir plėtrai palankią aplinką.
3. Skatinti verslumą, užtikrinant viešųjų paslaugų verslui prieinamumą, išskiriant tikslinių grupių (jaunimo, moterų), pradedančiųjų įmonių ir socialinį verslumą, verslumą regionuose ir formuojant teigiamą verslininko įvaizdį visuomenėje.

1 uždavinys – sukurti nuoseklią ir tęstinę verslumo ugdymo sistemą.

11. Remiantis 2012 m. EK vykdytų konsultacijų dėl veiksmų plano „Verslumas 2020“ rezultatais¹², 64 proc. respondentų nurodė, kad verslumo įgūdžių ugdymas turėtų būti įtrauktas į pradinio, vidurinio, aukštojo, neformaliojo ir kt. ugdymo mokymo programas, taip pat į visus mokomuosius dalykus ir programas turėtų būti integruota praktinė mokymo patirtis. 60 proc. respondentų nurodė, kad visi jaunuoliai, mokydamiesi vidurinėje mokykloje, turėtų įgyti verslumo

¹¹ Statistikos departamento duomenys.

¹² 2012 m. lapkričio 29 d. Europos Komisijos nuo 2012 m. liepos 9 d. iki spalio 1 d. vykdytų viešųjų konsultacijų dėl veiksmų plano „Verslumas 2020“ rezultatų apžvalga.

patirties (pagal numatytą mokymo programą, dalyvaudami kitoje mokymo įstaigos numatytoje veikloje arba neformalios mokymo institucijos veikloje).

12. Remiantis 2012 metų „Eurobarometro“ tyrimo¹³ rezultatais, dalyvavę verslumo mokymuose teigiamai atsakė: Suomijoje – 39 proc. respondentų, Slovėnijoje – 36 proc., Latvijoje – 33 proc., Švedijoje – 33 proc., Liuksemburge – 32 proc., Lenkijoje – 30 proc., Lietuvoje – 25 proc. respondentų (ES valstybių narių vidurkis – 23 proc.).

13. 2012 m. Globalaus verslumo monitoringo tyrimo (angl. *The Global Entrepreneurship Monitor*) (toliau – GVM tyrimas) ekspertų nuomone, švietimo ir mokymo vaidmuo, skatinant kurti ir vystyti naują verslą, ypač pradinėse ir vidurinėse mokyklose, kuriose nėra pakankamai skatinamas kūrybiškumas, savarankiškumas ir iniciatyvumas bei nesuteikiama reikiamų žinių apie rinkos ekonomikos principus, Lietuvoje yra nepakankamai išnaudojamas (tik 25 proc. ekspertų šį rodiklį įvertino teigiamai). Geriau yra vertinamas kolegijų, universitetų, verslo vadybos mokyklų mokymų vaidmuo, rengiant absolventus, gebančius steigti ir vystyti įmones (42 proc. ekspertų vertino teigiamai). Profesinis ir tęstinis mokymas yra įvertintas kaip geriausiai galintis parengti specialistus, gebančius steigti ir vystyti įmones (net 58 proc. ekspertų įvertino teigiamai).

14. Nors 2009–2013 m. Lietuvoje 59 proc. apklaustų mokyklų ir 90 proc. moksleivių nurodė dalyvavę verslumo įgūdžių ugdymo veikloje (vyraujanti veikla – Jaunojo verslininko konkursas, mokinių mokomosios bendrovės, įvairios VŠĮ „Lietuvos Junior Achievement“ vykdomos programos ir projektai, respublikiniai, regioniniai ir vietiniai konkursai, skatinantys verslumą), Lietuvoje nėra sukurtos nuoseklios ir tęstinės verslumo ugdymo sistemos. Svarbu, kad švietimo sistema būtų labiau susieta su praktine veikla, taikant praktinius verslumo patirties mokymo modelius ir remiantis verslininkų patirtimi, nes pripažįstama, kad mokinių mokomosios bendrovės baigus mokslus skatina kurti nuosavą verslą. Be to, Europoje mokinių mokomųjų bendrovių programa vertinama kaip viena iš labiausiai rekomenduojamų mokymo programų, formuojant verslumo įgūdžius. Teigiama, kad 15–20 proc. moksleivių, dalyvaujančių mokinių mokomųjų bendrovių programoje, vėliau įkuria savo įmones.

15. Mokymo institucijose (bendrojo lavinimo, profesinėse mokyklose, kolegijose, universitetuose ir suaugusiųjų mokymo centruose) jau nuo 1993 metų veikia imitacinės verslo praktinio mokymo įmonės (toliau – VPMĮ), kuriose sudaromos sąlygos įgyti praktinio verslumo įgūdžių. 2014–2015 mokslo metais Lietuvoje veikia 52 VPMĮ, kuriose dirba 78 dėstytojai (mokytojai), o praktiką atlieka apie 3 200 praktikantų. Todėl labai svarbi tęstinė verslo praktinio mokymo įmonių veikla, suteikianti mokiniams, studentams ir suaugusiesiems galimybę mokytis dirbant, atrandant, diskutuojant, bendradarbiaujant, kūrybiškai sprendžiant problemas ir suteikianti galimybę mokytis iš klaidų. Viena iš būtinų verslo praktinio mokymo įmonių veiklos sąlygų yra bendradarbiavimas su tikra verslo įmone. Svarbu formuoti požiūrį, kad praktika nėra formalumas, o galimybė tobulėti, todėl reikia skatinti dalyvauti įvairiose verslumą skatinančios praktikos programose skirtingo profilio įmonėse, stiprinti bendradarbiavimą su verslo atstovais.

16. Verslumo ugdymo situacija palankesnė Lietuvos profesinėse mokyklose. 2013 m. Vytauto Didžiojo universiteto tyrime apie verslumo ugdymo situaciją Lietuvos profesinėse

¹³ 2012 m. vykdytas tyrimas, atliktas individualiai apklausiant respondentus nuo 2012 m. gegužės 12 d. iki gegužės 27 d. Iš viso apklausti 32 728 asmenys iš visų 27 ES valstybių narių ir šalių kandidačių.

mokyklose analizuotos verslumo, mokymo ir ugdymo tendencijos. 46 proc. mokyklų nurodė, kad Lietuvoje egzistuoja atskirų verslumo įgūdžių ugdymo elementų integracija tobulinant jau dirbančių profesijos mokytojų kompetenciją. Tik 24 proc. apklaustų mokyklų teigė, kad Lietuvoje egzistuoja verslumo įgūdžių ugdymo elementų ir naujų profesijos mokytojų rengimo programų integracija, 32 proc. nurodė, kad profesinio rengimo mokyklose (centruose) dirba profesijos mokytojai, turintys privatų verslą, 87 proc. mokyklų – kad turi mokomuosius dalykus verslumo įgūdžiams ugdyti. Tarp dominuojančių verslumo ugdymo įgūdžių buvo nurodyti šie: verslo plano sudarymas, verslo finansavimo planavimas, teisinė verslo įregistravimo bazė. Dalykai, kuriuose akcentuojamas verslumo ugdymas, sudaro 2–12 proc. visos profesinio rengimo programos.

17. Naujuoju ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu numatoma įgyvendinti priemonės, skirtas studijų aplinkai tobulinti, plėtojant studijų atitiktį darbo rinkos ir visuomenės poreikiams, taip pat veiklas, skatinančias studentų kūrybiškumą, verslumą, lyderystę. Kadangi sėkmingos verslumo plėtros sąlyga yra žmogaus kūrybiškumu ir žiniomis grįstų iniciatyvų skatinimas, svarbu akcentuoti ir šių kompetencijų ugdymą.

18. Siekiant sukurti sėkmingą verslumo ugdymo sistemą, ne mažiau svarbi yra pedagogų kompetencija, todėl būtina tobulinti bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų pedagogų, aukštųjų mokyklų praktikos vadovų kompetenciją verslumo ugdymo srityje.

19. Taip pat yra svarbu į verslumo ugdymo sistemą įtraukti verslo atstovus, asocijuotas verslo struktūras, kurie savo patirtimi ir veiksmais galėtų prisidėti prie tinkamo sistemos veikimo krypties nustatymo, operacinių uždavinių planavimo ir įgyvendinimo bei nuolatinės sistemos veiklos efektyvumo stebėsenos. Asocijuotų verslo struktūrų dalyvavimas verslumo ugdymo sistemoje užtikrintų jos aktualumą, veiklos rezultatyvumą ir atotrūkio tarp akademinio mokymo ir praktinės veiklos mažinimą.

2 uždavinys – sukurti verslo pradžiai ir plėtrai palankią aplinką.

20. Europos Komisijos kasmet rengiamose SVA faktų suvestinėse pateikiami naujausi statistiniai duomenys ir informacija, susijusi su valstybėje vykdomomis SVV politikos priemonėmis ir SVA įgyvendinimu. 2014 m. SVA faktų suvestinės¹⁴ duomenimis, geriausių rezultatų buvo pasiekta verslo administravimo ir principo „Visų pirma galvokime apie mažuosius“ taikymo srityse, siekiant sudaryti sąlygas, kad MVĮ susidurtų su kuo mažesne teisinio reguliavimo našta. Lietuvos rezultatai taip pat palaiapsniui gerėjo dar trijose srityse – antros galimybės pradėti verslą sąžiningai bankrutavusiems verslininkams, MVĮ veiklos ES bendrojoje rinkoje ir jų veiklos tarptautinimo srityse.

21. Pasaulio bankas kasmet atlieka tyrimą „Doing Business“ – nagrinėja verslo plėtrą skatinančius ir stabdančius reikalavimus skirtingose valstybėse ir regionuose ir pagal tai valstybes reitinguoja. Verslo aplinka vertinama pagal 11 rodiklių. Lietuva Pasaulio banko tyrime „Doing Business 2015“ verslo sąlygų gerinimo srityje užėmė 24 vietą. Svarbiausios įgyvendintos reformos, turėjusios įtakos Lietuvos pozicijai, yra šios: panaikinta prievolė įmonėms turėti antspaudą, PVM mokėtojų registre įmonės registravimo terminas sutrumpintas nuo 3 iki 2 kalendorinių dienų, sutrumpintas terminas, per kurį savivaldybės privalo išduoti specialius architektūrinius reikalavimus, suteikta galimybė procesinius dokumentus pateikti teismui elektroniniu būdu.

¹⁴ 2014 metų SVA faktų suvestinė pateikia 2013 metų rezultatus.

22. Siekiant užtikrinti smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) atstovų ir valstybės institucijų bendradarbiavimą ir verslo aplinkos gerinimą, 2008 m. Lietuvoje buvo įkurta visuomeninė patariamoji institucija – Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo taryba (toliau – SVV taryba), kurią sudaro asocijuotų struktūrų atstovai. 2013 m. gruodžio 5 d. buvo pasirašytas Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos ir SVV tarybos memorandumas dėl smulkiojo ir vidutinio verslo teisinės, ekonominės ir informacinės aplinkos gerinimo. Šiame memorandume numatyta bendradarbiauti verslumo ir SVV plėtros skatinimo srityse.

23. **Finansavimo gerinimas.** Remiantis 2012 m. atlikto „Eurobarometro“ tyrimo duomenimis, finansinių resursų trūkumas yra pagrindinė kliūtis apsisprendžiant dirbti savarankiškai (tai nurodė 18 proc. apklaustų Lietuvos gyventojų, ES vidurkis yra 21 proc.), o kliūtys gauti finansavimą verslui yra vienas iš didžiausių verslumą ir ekonomikos augimą ribojančių veiksnių. Siekiant spręsti šią problemą, skatintini tokie veiksmai: finansinė parama naujosioms technologijoms, rizikos kapitalo investicijų didinimas, neformalių investuotojų (vadinamųjų verslo angelų) investicijų pritraukimas ir paskolų teikimas MVĮ.

24. 2012 m. GVM tyrimo ekspertų nuomone, Lietuvoje 2012 m., palyginti su 2011 m., naujos ir augančios įmonės lengviau gavo finansavimą. Finansavimo iš privačių investuotojų galimybės 2012 m. sumažėjo, o rizikos kapitalo ir akcijų siūlymo rinkai panaudojimo galimybės, ekspertų nuomone, išliko panašios. Asmeninio kapitalo naudojimo galimybės, kaip finansavimo šaltinis naujoms ir augančioms įmonėms, ekspertų buvo įvertintos vidutiniškai. Taip pat padaryta išvada, kad įmonių savininkams asmeninio kapitalo nepakanka naujų ir augančių įmonių veiklai finansuoti, todėl labai svarbūs tampa išoriniai finansavimo šaltiniai. Lietuvoje veikiančios SVV subjektai vis dar susiduria su savo vykdomų projektų finansavimo problema.

25. MVĮ prieigą prie finansinių šaltinių gerina finansinės priemonės, įgyvendinamos per UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (toliau – INVEGA) ir Europos investicinį fondą (toliau – EIF): kreditai, garantijos už paskolas, rizikos kapitalo fondai ir verslo angelai.

26. 2012 m. EIF ir trijų Baltijos šalių įgalioti atstovai (Lietuvos – INVEGA, Latvijos – Latvijos garantijų agentūra ir Estijos – „KredEx“) pasirašė Baltijos inovacijų fondo (toliau – BIF) valdymo sutartį. BIF – tai investicinis fondų fondas, skirtas trijų Baltijos valstybių rizikos kapitalo rinkų vystymuisi skatinti. Fondų fondo investicijos orientuotos į Baltijos regione veikiančias didelį augimo potencialą turinčias MVĮ.

27. Iki 2013 m. pabaigos ekonomiką pasiekusi kreditų suma sudarė 836,7 mln. litų. Garantijos, išduotos iki 2013 m. pabaigos, leido suteikti kreditų (įskaitant lizingą) už beveik 1,2 mlrd. litų. Iki 2013 m. pabaigos per rizikos kapitalo fondus ir Verslo angelų fondą į 55 įmones investuota 90,46 mln. litų. Visos šios lėšos (ES struktūrinių fondų lėšos kartu su privačiomis finansinių tarpininkų lėšomis) Lietuvos SVV subjektus pasiekė įgyvendinant ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamas finansų inžinerijos priemonės.

28. Svarbu užtikrinti analogiškos INVEGOS kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija administruojamo Verslumo skatinimo fondo (toliau – VSF) veiklos (finansinių priemonių), kuria siekiama sudaryti sąlygas mažosioms įmonėms, fiziniams asmenims pradėti savo verslą, tęstinumo įgyvendinimą ir taip skatinti verslumą ir savarankišką užimtumą ir kurti naujas darbo vietas. Pagal minėtą priemonę iki 86 000 Lt dydžio paskolų teikimas derinamas su pradedančiųjų verslininkų mokymu ir konsultavimu, pagalba, rengiant ir įgyvendinant verslo

planus. 2010 m. liepos 30 d. – 2013 m. gruodžio 31 d. paskolas gavo 661 smulkiojo verslo atstovas, įmonė, mokymuose dalyvavo – 3 699 asmenys (1 959 vyrai ir 1 740 moterų), sukurtų naujų darbo vietų skaičius iki 2013 m. gruodžio 31 d. – 1 423.

29. Remiantis tyrimu „ES struktūrinės paramos SVV vertinimas“, 2007–2013 m. finansų inžinerijos ir su jomis susijusiomis priemonėmis buvo operatyviai sureaguota į besikeičiančią ekonominę situaciją ir besikeičiančius SVV subjektų poreikius. ES lėšomis finansuoti kreditai, garantijos ir dalinis palūkanų kompensavimas tinkamai prisidėjo prie pasikeitusių įmonių poreikių tenkinimo pablogėjus ekonominei situacijai. Tačiau net ir ekonomikos augimo laikotarpiu išlieka nemažai įmonių (pvz., pradedančiosios technologijų įmonės, kūrybinių ir kultūrinių industrijų sektoriuje veikiančios SVV subjektai), kurios svarbios šalies ekonomikai, bet kredito įstaigos, nepriklausomai nuo ekonominio ciklo, jas finansuoja nenoriai arba visai jų nefinansuoja. Tam tikrų galimybių tokioms įmonėms esama privačiojo ir rizikos kapitalo rinkose. Tačiau ir jose tik maža dalis įmonių (atitinkančių privačių ir rizikos kapitalo investuotojų keliamus reikalavimus tikėtinaai gražai ir kt.) gali gauti finansavimą. Todėl išlieka poreikis turėti priemonių, kurios paskatintų kredito įstaigas finansuoti dėl savo kreditinės rizikos mažiau patrauklius SVV subjektus, kurie yra svarbūs šalies ekonomikos vystymuisi.

30. Itin svarbu yra gerinti finansinių išteklių prieinamumą su žemės ūkio veikla susijusiems subjektams, teikiant investicinę ir (ar) finansinių priemonių paramą, plėtojant esamas ar kuriant naujas finansines priemones.

31. **Reguliacinės aplinkos gerinimas.** Siekiant užtikrinti ekonominį augimą ir konkurencingumą, būtina paprastinti verslo teisinį reguliavimą, mažinti biurokratinės kliūtis, perteklinius reikalavimus, administracinę ir kitą reguliavimo našta, kuri gali riboti verslo kūrimo, modernizavimo ir plėtros galimybes. Verslo bendruomenė didesnės pažangos pageidautų tokiose SVA srityse kaip „Poreikiais grindžiamas administravimas“ ir „Visų pirma galvokime apie mažuosius“, t. y. rengiant teisės aktus taip pat reikia atsižvelgti į MVĮ ypatybes, ypač daug dėmesio skirti labai mažoms įmonėms ir supaprastinti joms galiojančią reglamentavimą.

32. Siekiant spręsti šią problemą ir įgyvendinant geresnio reglamentavimo principus Lietuvoje, tobulinamos teisės aktų projektų rengimo, teisės aktų priėmimo ir įgyvendinimo procedūros, didinamas teisinio reguliavimo veiksmingumas. Tam tikslui įgyvendinamos šios sumaniojo (geresnio) reglamentavimo priemonės: administracinės naštos ūkio subjektams prevencija ir mažinimas; licencijų (leidimų) išdavimo tvarkos paprastinimas; poveikio verslui vertinimo tobulinimas; informacijos apie paslaugų teikėjams, gaminiams ir statybos srities gaminiams galiojančius reikalavimus viešinimas; procedūrų, reikalingų norint teikti paslaugas, elektronizavimas. Priimtas Administracinės naštos mažinimo įstatymas numato tolesnius administracinės naštos mažinimo darbus, taip pat ilgesnės trukmės (dvejų metų) naštos mažinimo verslui ir piliečiams priemonių tvirtinimą ir teikimą Seimui; Įstatymas taip pat numato naują iniciatyvą – vertinti ir mažinti administracinę našta įpareigojamos ir visos savivaldybės. Vykdomos *ad hoc* bendros reguliavimo naštos mažinimo priemonės.

33. Siekdama pagerinti verslo pradžios sąlygas ir supaprastinti mokesčių administravimą, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2011–2014 m. įgyvendina projektą „e. VMI“. Įgyvendinant šį projektą buvo sukurta elektroninė verslo liudijimų

gyventojams išdavimo ir individualios veiklos registravimo sistema, taip pat teikiamos su tuo susijusios informavimo ir konsultavimo paslaugos.

34. VŠĮ „Versli Lietuva“ ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Susisiekimo ministerijos (toliau – IVPK) vykdant projektą „Administracinių procedūrų, susijusių su valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų išduodamais leidimais, perkėlimas į elektroninę terpę“, į internetą keliamos skirtingų valstybės ir savivaldybių institucijų teikiamos paslaugos. Taip siekiama sukurti daugiau kaip 50 naujų elektroninių paslaugų ir daugiau kaip 100 elektroninių prašymų formų, reikalingų procedūroms inicijuoti. Nuo 2015 metų šiomis elektroninėmis paslaugomis bus galima naudotis internete.

35. Svarbu toliau tobulinti verslui skirtas elektronines paslaugas, pavyzdžiui, jungti jas į elektroninių paslaugų kompleksus, atitinkančius tam tikrus gyvenimo įvykius pagal paslaugų gavėjų poreikius, ir taip užtikrinti, kad įvairios procedūros būtų atliekamos greičiau ir patogiau.

36. **Verslo priežiūros efektyvinimas.** Optimali ir efektyvi ūkio subjektų veiklos priežiūra daro teigiamą įtaką verslumo skatinimui šalyje. Todėl būtina užtikrinti, kad priežiūros funkcijos valstybėje būtų atliekamos efektyviai, koordinuotai, mažiausiomis sąnaudomis. Siekiant šių tikslų, siūloma tobulinti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių institucijų veiklą – institucijos skatinamos diegti pažangias verslo priežiūros priemones. Tai ūkio subjektų rizikingumo vertinimu pagrįsta priežiūra, kontrolinių klausimynų naudojimas per patikrinimus, vienodas ūkio subjektų konsultavimas įrašant pokalbius, įsipareigojimas netaikyti poveikio priemonių ir daugiau konsultuoti pirmus metus veiklą vykdančius ūkio subjektus, nebausti už mažareikšmių teisės aktų reikalavimų nevykdymą. Kiti šiuo metu vykdomi verslo sąlygoms gerinti skirti veiksmai yra kryptingai orientuoti į priežiūros institucijų veiklos konsolidavimą ir verslui teikiamų paslaugų, reikalingų priežiūros funkcijoms vykdyti, elektronizavimą. Tai padėtų sumažinti priežiūros našta verslui, didinti priežiūros institucijų darbuotojų kompetenciją, efektyvinti priežiūros institucijų veiklos procesus ir veiksmingiau panaudoti biudžeto lėšas.

37. **Skaitmeninės rinkos skatinimas.** Veiksmų plane „Verslumas 2020“ pripažįstama informacinių ir ryšių technologijų (toliau – IRT) panaudojimo svarba naujiems verslo subjektams, skatinama visapusiškai išnaudoti ES skaitmeninės bendrosios rinkos potencialą.

38. EK komunikate „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ pabrėžiama dinamiškos bendrosios skaitmeninės rinkos plėtros svarba. Lietuvai, kaip vienai iš ES narių, svarbu prisidėti plėtojant bendrąją skaitmeninę rinką, skatinant IRT paklausą ir pasiūlą, skaitmeninio turinio plėtrą. Siekiant sukurti naujų verslo galimybių ir geresnio vartotojų teisių gynimo skaitmeninėje erdvėje prielaidas, Lietuvoje būtina tobulinti informacinės visuomenės paslaugų teisinį reguliavimą.

39. Siekiant sudaryti palankias sąlygas augti MVĮ darbo našumui, svarbu skatinti diegti naujausius IRT sprendimus, skirtus verslo procesams (klientų aptarnavimui, tiekimo grandinės valdymui, įmonės išteklių valdymui ir pan.) optimizuoti.

40. **Skatinimas pradėti verslą iš naujo.** SVA vienas iš principų yra skatinti teigiamą visuomenės požiūrį į sunkumų patyrusius verslininkus ir suteikti jiems naujų galimybių, iš naujo pradedantiems verslininkams sudaryti tokias pat sąlygas kaip ir naujokams, įskaitant atitinkamas paramos programas. Veiksmų plane „Verslumas 2020“ taip pat pabrėžiama antros galimybės

sąžiningai bankrutavusiems verslininkams svarba, nes įmonės, patyrusios nesėkmę ir vėl pradėjusios veiklą iš pradžių, vidutiniškai yra sėkmingesnės ir gyvuoja ilgiau nei naujokės.

41. 2014 m. kovo 12 d. EK priėmė Rekomendaciją dėl naujo požiūrio į verslo žlugimą ir nemokumą.¹⁵ Šios rekomendacijos tikslas yra užtikrinti, kad finansinių sunkumų patiriančios perspektyvios įmonės, nesvarbu, kurioje ES šalyje jos veikia, galėtų pasinaudoti nacionalinėmis nemokumo teisės priemonėmis, kurios leistų kuo anksčiau atlikti restruktūrizavimą ir taip išvengti bankroto. Tai būtų naudinga tiek kreditoriams, tiek darbuotojams, tiek įmonių savininkams, tiek apskritai visai ekonomikai. Šia rekomendacija taip pat siekiama visoje ES suteikti sąžiningiems bankrutavusiems verslininkams dar vieną galimybę pradėti verslą iš naujo.

42. Remiantis 2013 m. SVA faktų suvestine, Lietuvoje 2012 m. padaryta pažanga šioje srityje. Pirma, iš dalies pakeistas Įmonių bankroto įstatymas, siekiant užtikrinti, kad bankroto procedūra būtų kuo paprastesnė ir būtų išvengta delsimo nutraukti ekonominę komercinę veiklą. Taip pat padaryta svarbių šio įstatymo pataisų siekiant užtikrinti, kad tik sąžiningiems verslininkams būtų suteikta antra galimybė. Antra, priimtas Fizinį asmenų bankroto įstatymas, siekiant suteikti antrą galimybę fiziniams asmenims, taip pat ūkininkams ir kitiems fiziniams asmenims, kurie verčiasi individualia ūkine veikla. Trečia, į kasmetinį verslumo skatinimo renginių ciklą „Verslas veža“ įtrauktos antrąkart verslą pradėjusių verslininkų sėkmės istorijos, siekiant sušvelninti neigiamą požiūrį į verslo žlugimą.

43. Vis dėlto Lietuvoje vis dar trūksta sistemingos politikos, skatinančios pradėti verslą iš naujo, ugdyti visuomenės toleranciją bankrutavusiems sąžiningiems verslininkams, padėti suvokti, kad žlugęs verslas – tai galimybė pradėti naują verslą. Trūksta informacijos ir apie iš naujo pradėto verslo privalumus (patirtį). Taip pat svarbu užtikrinti, kad iš naujo verslą pradėdantiems verslininkams būtų sudaromos tokios pat sąlygos kaip ir verslo naujokams, įskaitant atitinkamas paramos programas.

44. **Skatinimas perduoti verslą.** Veiksmų plane „Verslumas 2020“ valstybės narės raginamos gerinti verslo perdavimo sąlygas. Vienas iš SVA principų rekomenduoja parengti ir įgyvendinti programas, pagal kurias perduodamam verslui būtų galima rasti naujus savininkus, taip pat remti verslo perdavimą. Sėkmingai perdavus verslą vidutiniškai išsaugoma daugiau darbo vietų, nei sukuria naujos įmonės, todėl verslo perdavimas turėtų būti remiamas taip pat kaip ir naujų įmonių steigimas.

45. Lietuvoje nėra darnaus šios srities reguliavimo. Pagrindinės problemos yra šios: nepakankamai informuojama apie galimybes, reikalingus parengiamuosius darbus ir apie skaidrias tokių sandorių rinkas, reguliavimo našta ir kt. Būsiami verslininkai turėtų žinoti, kad įsigyti dar veikiančią įmonę gali būti patraukli alternatyva pradėti naują verslą. Verslo perdavimas turėtų būti supaprastintas ir verslininkams, norintiems perduoti savo verslą, ir jį įsigyjančiam ūkio subjektui.

46. Svarbu keistis gerąja patirtimi ir imtis veiksmų, ypač gerinant informavimą apie verslo perdavimą, taikant finansines priemones, skirtas verslo perdavimui finansuoti, ir kurti skaidrią verslo perdavimo rinką.

¹⁵ Rekomendacija Nr. 2014/135/ES, 2014 m. kovo 14 d. ES oficialus leidinys L 74/65.

3 uždavinys – skatinti verslumą, užtikrinant viešųjų paslaugų verslui prieinamumą, išskiriant tikslinių grupių (jaunimo, moterų), pradedančiųjų įmonių ir socialinį verslumą, verslumą regionuose ir formuojant teigiamą verslininko įvaizdį visuomenėje.

47. Lietuva nuo 2011 m. dalyvauja didžiausiame pasaulyje verslumo stebėsenos GVM tyrime, kuriame analizuojami įvairūs verslumo aspektai: priežastys, skatinančios imtis nuosavo verslo, baimės, trukdančios tai daryti, taip pat kultūriniai ir socialiniai veiksniai, darantys įtaką sprendimams, infrastruktūros tinkamumas naujam verslui pradėti, švietimo suteikiamų žinių kokybė ir kt.

48. 2013 m. Lietuva pagal globalaus verslumo ir plėtros indeksą (angl. *Global Entrepreneurship and Development Index*) (toliau – GVPI) buvo reitinguota pirmą kartą ir užėmė 30–32 vietą iš 79 įvertintų pasaulio šalių. Atliekant šį tyrimą vertinami įvairūs verslumo aspektai pagal tris rodiklius (indeksus): požiūrio į verslumą rodiklį (galimybių nustatymą, gebėjimą kurti verslą, nebijojimą rizikuoti, bendradarbiavimą), pagal jį Lietuva užėmė 46–54 vietą; gebėjimų vertinimo rodiklį (realias galimybes steigti verslą, technologinį pasirengimą, žmogiškųjų išteklių charakteristikas, konkurenciją), pagal jį Lietuva užėmė 25–26 vietą; ketinimų rodiklį (produkto inovacijas, proceso inovacijas, augimą, internacionalizaciją, rizikos kapitalą), pagal jį Lietuva užėmė 36–38 vietą. Pagal šio tyrimo rezultatus Lietuvos verslo sektoriaus pranašumai – žmogiškųjų išteklių kokybė, didelis augimas, internacionalizacija, gera infrastruktūra.

49. 2012 m. GVM tyrimo ekspertų vertinimu, galimybės pradėti verslą Lietuvoje yra vertinamos geriau nei vidutiniškai. 47 proc. ekspertų teigė, kad per paskutinius penkerius metus galimybių pradėti verslą Lietuvoje padaugėjo, tačiau net 77 proc. ekspertų nurodė, kad žmonės neturi pakankamai patirties pradėti naują ir valdyti sparčiai augantį verslą, daugiau nei 50 proc. – kad žmonės nėra pajėgūs greitai reaguoti ir organizuoti reikalingų išteklių verslui, ir tik 25 proc. ekspertų teigiamai įvertino žmonių žinias, reikalingas smulkiąjam verslui steigti ir vystyti.

50. 2012 m. „Eurobarometro“ tyrimo duomenys rodo, kad Lietuvoje net 58 proc. respondentų norėtų dirbti sau, užuot buvę samdomais darbuotojais. Šis rezultatas yra didesnis už ES valstybių vidurkį, kuris yra 37 proc., Jungtinėse Amerikos Valstijose šis rodiklis siekia 44 proc., Kinijoje – 51 proc.

51. Veiksmų plane „Verslumas 2020“ pabrėžiama, kad, siekiant bendro verslumo lygio augimo, daugiau dėmesio turi būti skiriama tikslinių grupių (jaunimo, moterų) verslumo skatinimui – svarbu padėti kurti darbo vietas, gerinti ekonominę ir socialinę aplinką, leisti pasireikšti šių tikslinių grupių kūrybiškumui ir inovaciniams gebėjimams.

52. Remiantis 2011–2012 m. GVM tyrimo rezultatais, daugėja respondentų, gebančių nustatyti verslo galimybes rinkoje, tačiau šeši iš dešimties (60 proc.) respondentų teigia neturintys pakankamai žinių, įgūdžių ir patirties įsteigti naują verslą. Taigi gyventojai, vertindami verslo galimybes, linkę nepasitikėti savo kompetencija ir aplinka, kurioje gyvena. Tik keturi iš dešimties respondentų (39,8 proc.) sutinka, kad jų kompetencija (žinios, patirtis, įgūdžiai) yra pakankami naujam verslui kurti.

53. Parama verslui turėtų apimti informacijos teikimą, konsultacijas, taip pat verslo įgūdžių lavinimą ir mentorystę. Parama turėtų būti nukreipta į didžiausią potencialą turinčias grupes (pavyzdžiui, kvalifikuotus bedarbius, moteris ar jaunimą) ir turėtų būti grindžiama glaudžiu užimtumo tarnybų, verslo rėmimo ir finansavimo paslaugų teikėjų bendradarbiavimu.

54. Siekiant ekonomikos augimo, konkurencingumo didinimo ir skatinant verslumą, svarbus vaidmuo tenka franšizavimui. Daugelis valstybių, tokių kaip Jungtinės Amerikos Valstijos, Jungtinė Karalystė, Airija, Vengrija, tiesiogiai skatina franšizės principu veikiančio verslo plėtrą ir franšizavimo populiarinimą. Pagrindiniai veiksniai, lemiantys teigiamą franšizavimo įtaką šalių ekonomikai, yra šie: franšizavimas skatina steigti naujas MVĮ, kurti darbo vietas, bendradarbiauti MVĮ ir dideles įmones, skatina sparčią plėtrą, stabilius pinigų srautus, mažina bankroto riziką naujam verslui, skatina eksportą. Franšizavimo skatinimas yra svarbus sprendžiant jaunimo nedarbo problemas ir skatinant jų verslumą. Pagrindinis privalumas – franšizės verslo davėjas, parduodamas franšizę, suteikia franšizės gavėjui jau sukurtą ir išbandytą verslo modelį, taip pat pagalbą pradedant verslą ir jį vystant.

55. Nors Lietuvoje pripažįstami franšizavimo privalumai, nėra patvirtintų franšizavimo skatinimo priemonių, o Lietuvos statistiniai rodikliai pagal franšizės gavėjų ir davėjų skaičių yra vieni žemiausių Europoje. 2011 m. buvo atliktas pirmasis tyrimas, kuriuo siekta nustatyti, ar Lietuvos regionai patrauklūs plėtoti verslą franšizės principu. Tyrimo rezultatai parodė, kad sąlygos plėtoti verslą franšizės principu Lietuvoje yra palankios, tačiau vietos verslininkai ne itin tuo domisi ir jiems trūksta žinių apie franšizavimo teikiamą naudą.

56. Nuo 2009 m. veikiančio Lietuvos franšizės centro pagrindinis tikslas – skatinti franšizavimo plėtrą Lietuvoje. Tuo tikslu Lietuvos franšizės centras vykdo įvairius projektus, teikia konsultacijas franšizavimo klausimais, rengia mokymo programas, konferencijas.

57. *Viešųjų paslaugų verslui prieinamumo užtikrinimas.* Viešųjų paslaugų verslui prieinamumas pasireiškia informacinių, konsultacinių ir kitų viešųjų paslaugų visuma, kuria pasinaudoję verslininkai turi galimybę sėkmingiau plėtoti savo verslą, o pradedantiesiems verslininkams sudaromos sąlygos pasinaudoti priemonėmis, būtinomis sėkmingai verslo pradžiai.

58. Įgyvendinti verslo plėtros politiką regioniniu lygmeniu padeda savivaldybėse veikiančios verslo informacijos centrai, verslo inkubatoriai, asocijuotos verslo struktūros, kiti potencialūs viešųjų verslo paslaugų teikėjai ir viešosios įstaigos „Versli Lietuva“ (toliau – VšĮ „Versli Lietuva“) atstovai regionuose.

59. Siekdama skatinti steigti naujas įmones, VšĮ „Versli Lietuva“ nuo 2011 m. vykdo projektą „Pirmųjų verslo metų paslaugų krepšeliai“. Įgyvendinant šį projektą naujai įsteigusiems įmonei asmenims teikiamos konsultavimo ir mokymo paslaugos. Projekto įgyvendinimo laikotarpiu iš viso buvo išdalyti 3 773 pirmųjų verslo metų paslaugų krepšeliai, kurie padėjo įsteigti 1 747 įmones.

60. 2011–2013 m. viešosios paslaugos verslui buvo teikiamos įgyvendinant tiek nacionalinio biudžeto, tiek ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus projektus, tačiau tai neužtikrino nuolat veikiančio informavimo (konsultavimo) paslaugų teikimo pradedantiesiems verslininkams mechanizmo, kadangi viešosios paslaugos verslui buvo prieinamos tik projektų vykdymo laikotarpiu.

61. 2013 m. Ūkio ministerijos iniciatyva parengtos studijos „Sukurti naujus viešųjų paslaugų teikimo verslui instrumentus“ pagrindinis tikslas buvo pasiūlyti Lietuvoje veikiančiai paramos SVV sistemai naują viešųjų paslaugų verslui teikimo priemonę, kurią įdiegus būtų atkurtas

ir užtikrintas nuolat veikiantis viešųjų paslaugų verslui teikimo mechanizmas, leidžiantis tiek norinčiam pradėti verslą, tiek jau vykdančiam veiklą verslininkui prireikus kiekvienoje Lietuvos savivaldybėje lengvatinėmis sąlygomis gauti informavimo (konsultavimo) paslaugas įvairiais verslo organizavimo klausimais. Šioje studijoje aptarti du pradedančiųjų verslininkų informavimo (konsultavimo) modeliai: pagal pirmąjį modelį numatoma sukurti nacionalinį konsultantų registrą ir įsteigti (plėtoti) verslo konsultavimo centrus apskričių centruose, pagal antrąjį ketinama sukurti nacionalinį konsultantų registrą ir plėtoti mobilių atstovų tinklą.

62. Viešųjų paslaugų verslui struktūroje pradedantiesiems verslininkams ypač aktualios verslo inkubavimo paslaugos, padedančios sukurti naujų darbo vietų. Su valstybės parama įsteigta verslo inkubavimo infrastruktūra šiandien funkcionuoja 4 Lietuvos miestuose: Telšiuose – Telšių apskrities verslo inkubatorius, Šiauliuose – Šiaulių verslo inkubatorius, Kazlų Rūdoje – Kazlų Rūdos verslo inkubatorius ir Visagine – Ignalinos atominės elektrinės regiono verslo inkubatorius. Nuo veiklos pradžios iki 2013 m. verslo inkubatoriuose buvo įsteigta daugiau kaip 1 100 ūkio subjektų, sukurta apie 3 600 naujų darbo vietų.

63. Atsižvelgiant į tai, kad kokybiškų konsultavimo paslaugų, teikiamų verslo atstovams, kai kuriose Lietuvos savivaldybėse dar labai trūksta, labai svarbu nuolat analizuoti verslumo skatinimo situaciją ir nustatyti regionus, kuriuose verslo konsultavimo paslaugos nėra teikiamos arba nėra efektyvios, ir teikti šias paslaugas. Todėl planuojama sukurti Nacionalinį verslo konsultantų tinklą ir užtikrinti jo palaikymą, siekiant gerinti informavimo ir konsultavimo paslaugų prieinamumą verslininkams Lietuvos savivaldybėse, ypač tose, kuriose verslo konsultavimo paslaugos neteikiamos arba jų teikiama nepakankamai ir dėl to jos yra neefektyvios.

64. Siekiant užtikrinti verslumo lygio Lietuvoje augimą, svarbu teikti informacinę, konsultacinę, metodinę ir kitą paramą verslo pradžios, finansavimo šaltinių, potencialių rinkų paieškos, naujų technologijų diegimo ir kitais verslo organizavimo klausimais, ypač orientuojantis į asmenis, ketinančius pradėti savo verslą ir veikiančius ne ilgiau kaip 5 metus.

65. 2014–2020 m. numatoma didinti paslaugų verslui prieinamumą ir pasiūlą, taip pat gerinti verslo paslaugų kokybę, įgyvendinti verslo plėtrą skatinančias priemones tiek veikiantiems SVV subjektams, tiek potencialiems verslininkams, taip pat vykdyti mokymus ir individualias konsultacijas verslo pradžios ir plėtros klausimais, informuoti visuomenę apie valstybės teikiamas paskatas verslui pradėti ir vystyti.

66. **Jaunimo verslumo skatinimas.** 2013 m. pradžioje Lietuvoje gyveno 631 tūkst. jaunuolių (14–29 metų amžiaus gyventojų¹⁶), jie sudarė 21 proc. visų šalies gyventojų. Tai, kad Lietuva yra jaunų verslininkų šalis, rodo 2011–2012 metų GVM tyrimo rezultatai – Lietuva išsiskyrė dideliu jaunimo (18–24 metų amžiaus), pradedančio verslą, skaičiumi: net 25 proc. jaunimo steigė savo verslą, taip pat 3 procentais, palyginti su 2011 m., išaugo jaunuolių, ketinančių artimiausiu metu steigti savo verslą, skaičius. Pasak tyrimo ekspertų, jaunimas (14–20 m.) pranašesnis tuo, kad gali lengvai įgyti pradinį ir vidurinį išsilavinimą ir verslauti daugiausia išmoksta per savo patirtį ir ryšius. Todėl net 47 proc. ekspertų mano, kad jaunuoliai (14–20 m.), įsitraukę į verslią veiklą, dažniau užims darbdavių nei samdomųjų darbuotojų poziciją.

¹⁶ Pagal Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymą jaunas žmogus – tai asmuo nuo 14 iki 29 metų.

67. Jaunimo nedarbo problema pripažįstama tiek ES, tiek nacionaliniu lygmeniu. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, jaunimo nedarbo lygis 2011 m. siekė 32,2 proc., 2012 m. – 26,4 proc. Jauni žmonės dažnai turi įdomių, novatoriškų ir drąsių idėjų, tačiau jiems sunku transformuoti verslo idėją į verslą, todėl yra reikalingos konsultacijos, informacija apie galimybes kurti ir plėtoti verslą, gerosios praktikos pavyzdžiai. Siekiant skatinti jaunimo verslumą, užimtumą, geresnę integraciją į darbo rinką, būtina stiprinti jaunimo verslumo gebėjimus.

68. 2012–2013 m. VšĮ „Versli Lietuva“, naudodama ES struktūrinių fondų lėšas, daugiau dėmesio skyrė įvairių jaunimo verslumą skatinančių iniciatyvų, sudarančių galimybes jaunimui komercinti savo idėjas (nacionalinis verslo plano turnyras, komandos formavimo renginiai, verslo idėjų patikrinimo renginiai), įgyvendinimui, konsultavimui, informavimui, verslo mokytojų (mentorių) paslaugų jaunimui teikimui, Lietuvos universitetų, asocijuotų verslo struktūrų verslumo centrų programų, subsidijuojamų konsultacinių paslaugų ir darbo vietos nuomos sparčiai augančiam verslui („StartupNitro“ krepšeliai) paslaugų rėmimui.

69. Nuo 2013 m. antrojo pusmečio VšĮ „Versli Lietuva“ įgyvendina projektą „Pirmųjų verslo metų paslaugų krepšeliai jaunimui iki 29 m.“. Apie verslo pradžios krepšelių teikiamą naudą pradėdantieji verslininkai turėjo galimybę sužinoti dar net neįkūrę įmonės – jiems buvo teikiamos išankstinės konsultacijos dėl verslo pradžios. Naują įmonę per pusmetį nuo verslo krepšelio gavimo įkūrusieji turi galimybę visus pirmuosius verslo metus gauti profesionalias konsultacijas buhalterinės apskaitos, rinkodaros, strateginio valdymo, derybų ir kitais klausimais ir dalyvauti įvairiuose mokymuose. Iš viso 2013 m. išdalyti 483 verslo krepšeliai, įkurtos 148 įmonės, 2014 m. pirmąjį pusmetį jau įkurta 171 įmonė.

70. Skatinant verslumą ir naujų įmonių kūrimą, būtina vykdyti tęsines verslumo skatinimo iniciatyvas. Nuo 2011 m. VšĮ „Versli Lietuva“ kartu su Ūkio ministerija organizuoja kasmetinį verslumą skatinančių renginių ciklą „Verslas veža“, kurio pagrindinis tikslas – padrąsinti ir motyvuoti sukurti verslą ir įgyvendinti savo idėjas, suteikti praktinių žinių apie verslo pradžią ir paramą. Nuo 2013 m. daugiau dėmesio skiriama regionams ir koncentruojamasi į jaunimo (iki 29 m.) tikslinę grupę – potencialius verslininkus. 2013 m. renginiai vyko 19-oje Lietuvos miestų ir miestelių, bendras dalyvių skaičius siekė beveik 6,5 tūkst., dar 2,5 tūkst. žmonių stebėjo renginių tiesioginę transliaciją internete. 2014 m. pirmieji šeši ciklo „Verslas veža“ renginiai sulaukė beveik 2,9 tūkst. dalyvių ir 1,8 tūkst. žiūrovų, kurie stebėjo renginių tiesioginę transliaciją internete. Iš viso 2014 m. suorganizuota 16 renginių.

71. Ūkio ministerija kasmet organizuoja nacionalinį renginį – Verslo dieną, kurios metu pagerbiamos šalies ūkiui ir Lietuvos verslo plėtrai nusipelniusios įmonės ir verslo atstovai, jiems įteikiami apdovanojimai „Už nuopelnus verslui“. Regioniniu ir rajoniniu lygmeniu Verslo dienos renginius inicijuoja ir įgyvendina VšĮ „Versli Lietuva“ atstovai regionuose, verslo informacijos centrai kartu su vietos savivaldos atstovais. Jais siekiama pagerbti ir apdovanoti įmones ir verslo atstovus, labiausiai prisidėjusius prie konkretaus regiono ekonominės ir socialinės situacijos gerinimo.

72. 2014 m. liepos 10 d. priimtais Užimtumo rėmimo įstatymo pakeitimais įtvirtinta dvišalių sutarčių, skirtų darbingų asmenų iki 29 metų darbo įgūdžiams įgyti, sudarymo galimybė. Numatomas alternatyvus darbo įgūdžių įgijimo variantas – ne įdarbinant asmenis tiesiogiai darbo vietoje, o sudarant dvišalę darbo įgūdžių įgijimo sutartį, pagal kurią darbo užmokestis nemokamas.

73. Įgyvendinant jaunimo garantijų iniciatyvą, ir toliau numatoma skatinti jaunimo užimtumą įvairiais būdais: numatyti finansines priemones, užtikrinti VSF analogiškos veiklos tęstinumą, įgyvendinti priemonę, analogišką 2007–2013 m. priemonei „Parama pirmajam darbui“, ir suteikti finansinę paramą darbdaviams, įdarbinantiems su sunkumais darbo rinkoje susiduriančius asmenis (pvz., kompensuoti darbdaviui dalį darbo užmokesčio už pirmą kartą įsidarbinusį jauną asmenį), įgyvendinti aktyvias darbo rinkos priemones – profesinį mokymą, įdarbinimą subsidijuojant, remti darbo įgūdžių įgijimą (pagal darbo sutartis), įgyvendinant intensyvios ilgalaikės pagalbos nedirbančiam ir nesimokančiam jaunimui programą ir kt.

74. **Moterų verslumo skatinimas.** Veiksmų plane „Verslumas 2020“ nurodoma, kad pradedančioms verslą ir juo užsiimančioms moterims kyla daugiau sunkumų nei vyrams, ypač prieigos prie finansų, mokymo, ryšių palaikymo požiūriu ir derinant profesinę veiklą ir šeimyninį gyvenimą. Todėl svarbu, kad potencialios verslininkės būtų informuotos apie verslo paramos programas ir finansavimo galimybes. Taip pat svarbu pristatyti sėkmingai dirbančias verslininkes visuomenei, siekiant parodyti moterims, kad jos turi sėkmingos veiklos galimybių darbo rinkoje.

75. Moterų verslininkių skaičius per paskutinį dešimtmetį išaugo, tačiau, palyginti su verslininkais vyrais, tiek Europoje, tiek Lietuvoje jų yra nedaug. Remiantis statistikos duomenimis, vidutinis vyrų ir moterų naujai įsteigtų įmonių santykis ES yra apie 70 proc. ir 30 proc. Statistikos departamento duomenimis, MVĮ vadovės moterys sudaro apie 32 proc. visų vadovų skaičiaus. 2012 m. GVM tyrimo duomenimis, vyrauja panašūs tiek vyrų, tiek moterų motyvai pradėti verslą: pabrėžiama didesnė nepriklausomybė, taip pat noras padidinti arba išlaikyti esamas pajamas.

76. Verslo moterų tinklo, veikiančio prie Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos, pagrindinis tikslas – padėti moterims verslininkėms sėkmingai pradėti verslą, skatinti moterų verslo plėtros iniciatyvas ir aktyviau įsitraukti į sprendimų priėmimo procesus. Šiuo metu šis tinklas vienija daugiau nei 150 skirtingų verslo sričių atstovių. Tikimasi, kad 2014 m. Ūkio ministerijos pasirašyta bendradarbiavimo su šiuo tinklu sutartis suaktyvins veiksmus moterų verslumo skatinimo srityje.

77. **Pradedančiųjų įmonių verslumo skatinimas.** Pradedančiųjų įmonių sistema Lietuvoje veikia jau ne vienus metus, tačiau ji vis dar yra labai jauna, palyginti su kitomis šalimis ir didžiausiomis pasaulio pradedančiųjų įmonių sistemomis.

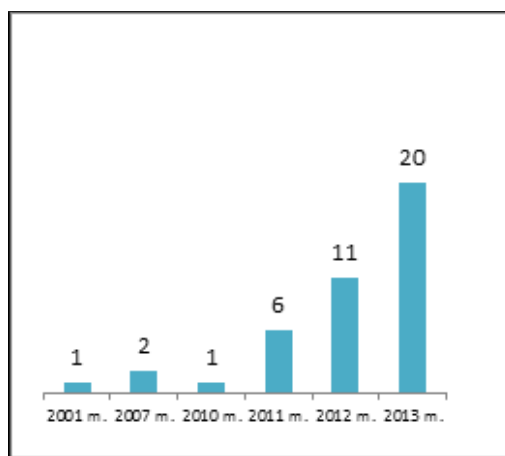
78. Pastaruosius keletą metų šios sistemos vystymas ir plėtra tapo dar reikšmingesni, palyginti su situacija prieš kelerius metus. Tai galima sieti su galimybėmis, kurias sukuria išorinė aplinka, pavyzdžiui, greitu informacinių technologijų (IT) rinkos vystymusi, infrastruktūros, palankios inovatyviam verslui veikti, kūrimu Lietuvoje ir paramos programų, iniciatyvų, skirtų pradedančiosioms įmonėms, gausėjimu.

79. Kadangi Lietuva pasaulinėje rinkoje negali konkuruoti pagal žemus darbo jėgos kaštus, intelektinė veikla, pavyzdžiui, inovatyvių technologijų ir produktų kūrimas, vystymas, šiuo metu Lietuvai yra palanki alternatyva, kuri galėtų padidinti Lietuvos konkurencingumą. Todėl yra būtina ir toliau skatinti pradedančiųjų įmonių steigimą ir plėtrą.

80. Remiantis VŠĮ „Versli Lietuva“ 2014 m. pradžioje atliktos apklausos rezultatais, beveik pusė (47 proc.) apklaustų pradedančiųjų įmonių buvo įkurtos 2013 metais. Regionai pradedančiųjų

įmonių kūrimo procese dalyvauja neaktyviai, nes visos pradedančiosios įmonės įsteigtos didžiuosiuose šalies miestuose: Vilniuje (34), Kaune (7), Klaipėdoje (1), 38 proc. šalies pradedančiųjų įmonių veikia ne tik Lietuvoje ar tam tikrose užsienio valstybėse, bet ir visame pasaulyje. VšĮ „Versli Lietuva“ administruojamos valstybės investicijos į pradedančiąsias įmones pernai sudarė 1,2 mln. litų, o šios per 2013 metus į biudžetą sumokėjo daugiau nei 1,7 mln. litų mokesčių. 2013 m. 42 pradedančiosios įmonės Lietuvoje sukūrė 224 darbo vietas. Vienai pradedančiajai įmonei teko vidutiniškai 5 darbo vietos. Dauguma apklaustų įmonių ketina plėstis ir ateityje.

Paveikslas Nr. 2. Naujai įkurtų pradedančiųjų įmonių skaičius 2001–2013 m.¹⁷

81. VšĮ „Versli Lietuva“ duomenimis, iš viso 2013 m. šalies pradedančiąsias įmones pasiekė 19 investicijų, kurios sudarė 16 mln. eurų, o 2007–2012 m. investicijos siekė 34 mln. eurų, iš kurių 31,5 mln. eurų buvo investuota į kompaniją „GetJar“. Numatoma investicijų į pradedančiąsias įmones suma 2014 m. viršija 55 mln. litų.

82. Tam, kad pradedančiųjų įmonių sistema vystytųsi ir toliau, būtina užtikrinti šiuo metu esamoms ir būsimoms pradedančiosioms įmonėms skirtų projektų tęstinumą, suteikti daugiau galimybių pasireikšti naujokams, kad kuo daugiau žmonių galėtų pabandyti sukurti pradedančiąsias įmones, o sėkmingiausios iš jų gautų nedideles investicijas, kad toliau galėtų vystyti idėjas. Todėl 2014–2020 m. finansinėje perspektyvoje numatoma remti pradedančiosioms įmonėms skatinti skirtas iniciatyvas.

83. **Socialinio verslumo skatinimas.** Veiksmų plane „Verslumas 2020“ nurodoma, kad turi būti dedamos pastangos socialinio verslo srityje, nes socialinių verslininkų potencialas dažnai nepakankamai įvertinamas, tačiau jie kuria tvarias darbo vietas, inovacijas, skatina socialinę įtrauktį ir prisideda siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų.

84. Lietuvoje socialinis verslas yra nauja ir dar neišplėtotą sritis. Socialinių įmonių įstatymas reglamentuoja valstybės paramą įmonėms, kurios atitinka tik vieną iš socialiniam verslui keliamų kriterijų. Siekiant plačiau apibrėžti, koks verslas gali būti laikomas socialiniu, taip pat siekiant skatinti socialinį verslą ir efektyviai išnaudoti socialinio verslo teikiamas galimybes, būtina tobulinti Lietuvoje socialinio verslo teisinį reglamentavimą.

¹⁷ VšĮ „Versli Lietuva“ duomenys.

85. *Verslininko įvaizdžio visuomenėje gerinimas.* Veiksmų plane „Verslumas 2020“ nurodoma, kad keičiant verslumo kultūrą labai svarbu pakeisti požiūrį į verslininkus – praktiškai ir pozityviai informuoti apie verslininkų pasiekimus, jų naudą visuomenei ir galimybes kurti naujas įmones arba įsigyti verslą.

86. Remiantis 2013 m. SVA faktų suvestine, verslumo kultūra Lietuvoje dar nėra pakankamai išplėtotą. Pagarba verslininkams Lietuvoje yra mažesnė nei vidutiniškai ES šalyse, nes tik 57,2 proc. Lietuvos gyventojų (ES – 65,5 proc.) mano, kad sėkmės lydimų verslininkų padėtis visuomenėje yra aukšta. Tačiau pasitikėjimas verslininkais auga, nes 2013 m. šis rodiklis Lietuvoje siekė 53 proc., o ES – 69 proc., ir gerokai sumažėjo atotrūkis nuo ES vidurkio.

87. Siekiant gerinti verslo ir verslininko įvaizdį visuomenėje, svarbu skleisti informaciją apie verslininkų sėkmės istorijas, skatinti verslo gerųjų pavyzdžių sklaidą, skatinti ir viešinti mentorystę ir verslo subjektų bendradarbiavimą neatlygintinos veiklos iniciatyvų forma.

88. Įmonių socialinės atsakomybės principais grindžiama veikla daro tiesioginę įtaką visuomenės požiūriui į verslą ir verslininkus, prisideda prie organizacinės kultūros formavimo ir kaitos, sudaro palankias sąlygas formuoti teigiamiems visuomenės pokyčiams. Norint pagerinti verslo ir verslininko įvaizdį visuomenėje, būtina skatinti įmonių socialinę atsakomybę ir jos didinimo iniciatyvas.

89. Siekiant toliau didinti įmonių ir organizacijų socialinę atsakomybę, svarbu skatinti įmones ir organizacijas diegti su socialine atsakomybe susijusius tarptautinius standartus.

90. *Verslumo skatinimas kituose sektoriuose.* Remiantis UNESCO tyrimu¹⁸, kuriuo tirtas kūrybinių ir kultūrinių industrijų (toliau – KKI) indėlis į šiuolaikinę ekonomiką ir įtaka jai, nustatyta, kad KKI tampa vis svarbesnės šiuolaikinėje ekonomikoje, skatinant naujoves ir plėtrą.

91. Įgyvendindama Kūrybinių industrijų skatinimo ir plėtros strategiją¹⁹, Ūkio ministerija investavo ES struktūrinių fondų lėšas į menų inkubatorių tinklą visoje Lietuvoje. Iki 2014 m. veikė arba veiklą pradėjo 5 menų inkubatoriai: Vilniaus menų inkubatorius, Telšių menų inkubatorius, Užupio menų inkubatorius, Anykščių menų inkubatorius ir Audiovizualinių menų industrijos inkubatorius. Šiems projektams skirta daugiau nei 24 mln. Lt pagal priemonę „Asistentas 2“; taip pat 2014 m. įgyvendinami 8 projektai, kuriems skirta daugiau nei 50 mln. Lt.

92. Lietuvos Respublikos kultūros ministerija atliko investicijų į menų inkubatorius poreikio analizę ir nustatė lėšų poreikį tolesnei menų inkubatorių plėtrai. Šeši paramą jau gavę menų inkubatoriai nurodė, kad lėšos reikalingos jų veiklos plėtrai, t. y. infrastruktūrai ir įrangai įsigyti. Taip pat lėšų reikėtų septynių naujų menų inkubatorių rezidencijoms įsteigti.

93. Kauno technologijos universiteto regioninis mokslo parkas Lietuvoje koordinuoja projektą „In Compass“, kurio tikslas – atlikti Lietuvos ir užsienio menų inkubatorių analizę ir parengti veiklos rekomendacijas Lietuvoje įsikūrusiems menų inkubatoriams.

¹⁸ „Measuring the economic contribution of cultural industries. A review and assessment of current methodological approaches, UNESCO Institute for Statistics“, 2012.

¹⁹ Patvirtinta kultūros ministro 2007 m. kovo 28 d. įsakymu Nr. IV-217.

94. 2014–2020 m. laikotarpiu daugiau dėmesio numatoma skirti KKI plėtrai ir vystymui, KKI srities inovacijų įgyvendinimui, su menu ir kultūra susijusių iniciatyvų skatinimui, ypač naujų produktų kūrimui ir jų patekimui į Lietuvos ir užsienio rinkas. Siekiant užtikrinti kokybiškų inkubavimo paslaugų teikimą pradedantiesiems verslininkams, siūloma valstybės paramą nukreipti veikiančių verslo ir menų inkubatorių infrastruktūros atnaujinimo, teikiamų inkubavimo paslaugų modernizavimo, inovatyvių paslaugų paketų diegimo, viešosios prieigos paslaugų plėtos, kompiuterinės įrangos atnaujinimo, taip pat naujų inkubatorių, kitų KKI įmonių steigimo linkme.

95. Atsižvelgiant į tai, kad verslo skatinimas ir naujų darbo vietų kūrimas Lietuvos kaime yra viena iš siekiamybių, kurią atliktoje Lietuvos analizėje prabrėžia ir EK, 2014–2020 m. laikotarpiu planuojama įgyvendinti Lietuvos kaimo plėtos 2014–2020 metų programos priemonės, finansuojamas Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis.

96. Prisidedant prie ūkių konkurencingumo ir veiklos efektyvumo skatinimo 2014–2020 m. numatoma teikti paramą žemės, maisto ir miškų ūkio veikla užsiimančių asmenų ir kaimo vietovėse ūkine veikla užsiimančių MVĮ darbuotojų mokymui organizuoti augalininkystės, gyvulininkystės, sodininkystės ir daržininkystės, miškų ūkio ir alternatyvios žemės ūkio veiklos srityse ir jų konsultavimo paslaugoms vykdyti. Teikiant paramą mokymui organizuoti ir konsultavimo paslaugoms vykdyti, bus siekiama užtikrinti technologinių, ekonominių ir vadybinių kompetencijų tobulinimą.

III SKYRIUS VERSLUMO VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS

97. Verslumo veiksmų plano įgyvendinimą koordinuoja Ūkio ministerija.

98. Dalyvaujančios institucijos: Švietimo ir mokslo ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Kultūros ministerija, Žemės ūkio ministerija, Informacinės visuomenės plėtos komitetas prie Susisiekimo ministerijos, INVEGA, VšĮ „Versli Lietuva“, MITA.

99. Prie Verslumo veiksmų plano įgyvendinimo prisideda socialiniai partneriai – asocijuotos verslo struktūros, jaunimo verslumą skatinančios nevyriausybinės organizacijos.

100. Verslumo veiksmų planas pagal gautus siūlymus gali būti tikslinamas Ūkio ministro įsakymu.

101. Verslumo veiksmų plano tikslas, uždaviniai ir jų įgyvendinimo kriterijai pateikiami 1 priede. Verslumo veiksmų plano uždavinių įgyvendinimo veiksmai ir jų rodikliai pateikiami 2 priede.

102. Verslumo veiksmų plano prieduose nurodytos atsakingos institucijos per 1 mėnesį nuo kiekvienų metų pabaigos turi raštu pateikti Ūkio ministerijai Verslumo veiksmų plano veiksmų įgyvendinimo ataskaitą.

103. Verslumo veiksmų planas finansuojamas iš valstybės biudžeto lėšų, ES struktūrinės paramos lėšų ir kitų finansavimo šaltinių lėšų.

104. Verslumo veiksmų plano įgyvendinimas ir rezultatai pristatomi visuomenei Ūkio ministerijos interneto svetainėje.

Lietuvos verslumo veiksmų 2014–2020 metų plano
1 priedas**LIETUVOS VERSLUMO VEIKSMŲ 2014–2020 METŲ PLANO TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR ĮGYVENDINIMO VERTINIMO
KRITERIJAI**

Eil. Nr.	Tikslo, uždavinio pavadinimas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Vertinimo kriterijaus reikšmė			Už duomenų pateikimą atsakinga institucija (duomenų šaltinis)
			būklė (metai)	2016 m.	2020 m.	
1.	Tikslas – padidinti verslumo lygį	1.1. Veikiančių labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ) skaičius ir fizinių asmenų, vykdančių individualią veiklą (pagal verslo liudijimą ir pagal pažymą), skaičius vienam tūkst. gyventojų (vnt.).	70,63 (2013)	72	80	Ūkio ministerija (toliau – ŪM) (Lietuvos statistikos departamentas, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos)
		1.2. Įregistruotų MVĮ skaičius (vnt.).	11 663 (2013)	14 000	15 000	ŪM (Lietuvos statistikos departamentas)
		1.3. Veikiančių MVĮ skaičius vienam tūkst. gyventojų (vnt.).	23 (2013)	24	26	ŪM (Lietuvos statistikos departamentas)
		1.4. Savarankiškai dirbančių asmenų skaičius vienam tūkst. gyventojų (vnt.).	135,5 (2013 m. IV ketv.)	138	140	ŪM (Europos Sąjungos statistikos agentūra Eurostatas)
2.	2.1. Pirmasis uždavinys – sukurti nuoseklią ir tęstinę verslumo ugdymo sistemą	2.1.1. Verslumo ugdymo mokyklose teigiama įtaka renkantis verslininko karjerą (dalis teigiamai atsakusių mokinių) (proc.) (ES vid. 50 proc., 2012).	60 (2012)	65	70	Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM) („Eurobarometro“ verslumo tyrimas)

Eil. Nr.	Tikslo, uždavinio pavadinimas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Vertinimo kriterijaus reikšmė			Už duomenų pateikimą atsakinga institucija (duomenų šaltinis)
			būklė (metai)	2016 m.	2020 m.	
		2.1.2. Mokinių, dalyvaujančių mokinių mokomųjų bendrovių (MMB), praktinio mokymo įmonių veikloje, dalis iš visų 9–12 klasių mokinių (proc.).	1 (2013)	2	3	ŠMM
3.	3.1. Antrasis uždavinys – sukurti verslo pradžia ir plėtrai palankią aplinką.	3.1.1. Pasaulio banko verslo aplinkos indeksas (Pasaulio banko tyrimas „Doing Business“) (Lietuvos vieta).	24 (2014)	17	17	ŪM (Pasaulio banko tyrimas „Doing Business“)
		3.1.2. Finansine parama pasinaudojusių smulkiojo ir vidutinio verslo subjektų (toliau – SVV) skaičius (kaupiamieji vienetai).	6 244 (2012)	11 463	12 500	ŪM, UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA), Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (projektų ataskaitos)
		3.1.3. Geresnės galimybės gauti finansavimą, įskaitant garantijas (proc. atsakiusiųjų teigiamai) (ES vid. 17,3 proc., 2013).	8,7 (2013)	12	15	ŪM, Finansų ministerija („Eurobarometro“ priėjimo prie finansavimo tyrimas)
		3.1.4. Galimybių pradėti verslą per ateinančius 5 metus įvertinimas (labai palankios / nepalankios) (proc.) (ES vid. 10 proc. / 45 proc., 2012).	10 / 36 (2012)	15 / 33	20 / 30	ŪM („Eurobarometro“ verslumo tyrimas)
		3.1.5. Teigiamas požiūris į antros galimybės suteikimą (proc.) (ES vid. 82 proc., 2012).	85 (2012)	87	90	ŪM („Eurobarometro“ verslumo tyrimas)
4.	4.1. Trečiasis uždavinys – skatinti verslumą, užtikrinant viešųjų paslaugų verslui prieinamumą, išskiriant tikslinių grupių (jaunimo, moterų), pradedančiųjų įmonių ir socialinį verslumą, verslumą regionuose ir formuojant teigiamą verslininko įvaizdį	4.1.1. Potencialaus verslumo rodiklis (pirmenybė teikiama savisamdai / buvimui samdomuoju darbuotoju) (proc.) (ES vid. 37 proc. / 58 proc., 2012).	58 / 32 (2012)	60 / 30	62 / 28	ŪM („Eurobarometro“ verslumo tyrimas)

Eil. Nr.	Tikslo, uždavinio pavadinimas	Vertinimo kriterijaus pavadinimas	Vertinimo kriterijaus reikšmė			Už duomenų pateikimą atsakinga institucija (duomenų šaltinis)
			būklė (metai)	2016 m.	2020 m.	
	visuomenėje.	4.1.2. Jaunimo (18–24 m.), pradedančio verslą, dalis (proc.).	25 (2012)	27	30	ŪM (Globalus verslumo monitoringo tyrimas (toliau – GVM))
		4.1.3. Jaunimo, ketinančio artimiausiu metu pradėti verslą, dalis (proc.)	30 (2012)	35	40	ŪM (GVM)
		4.1.4. Moterų ir vyrų, pradedančių verslą, santykinė dalis (proc.)	33 / 67 (2012)	36 / 64	40 / 60	ŪM (GVM)
		4.1.5. Moterų ir vyrų – verslo savininkų – santykinė dalis (proc.).	31 / 69 (2012)	33 / 67	35 / 65	ŪM (GVM)
		4.1.6. Teigiamas požiūris į verslininko veiklą visuomenėje (sėkmės lydimi verslininkai užima aukštą padėtį visuomenėje) (proc.) (ES vid. 65,5 proc., 2013).	57,2 (2012)	60	65	ŪM (GVM)
		4.1.7. Žiniasklaidos dėmesys verslininkams (žiniasklaida skiria pakankamai dėmesio verslininkams) (proc.) (ES vid. 49 proc., 2013).	47,6 (2012)	50	55	ŪM (GVM)
		4.1.8. Moterų, užimančių vadovaujamus postus, dalis, palyginti su visomis dirbančiomis moterimis (proc.).	6,3 (2011)	7	8	ŪM (Lietuvos statistikos departamentas)
		4.1.9. Įregistruotų pradedančiųjų įmonių skaičius (vnt.).	143 (2013)			ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“ (Startuplithuania.com duomenų bazė)
		4.1.10. „Startup Nitro“ verslo krepšeliais įsteigtų įmonių skaičius (vnt.).	38 (2013)	50	65	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“ (Startuplithuania.com duomenų bazė)

Priedo pakeitimai:

Nr. [4-282](#), 2015-04-30, paskelbta TAR 2015-04-30, i. k. 2015-06568

Lietuvos verslumo veiksmų 2014–2020 metų plano
2 priedas**LIETUVOS VERSLUMO VEIKSMŲ 2014–2020 METŲ PLANO TIKSLŲ IR UŽDAVINIŲ ĮGYVENDINIMO VEIKSMAI**

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžią–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
Tikslas – padidinti verslumo lygį.					
1. Sukurti nuoseklią ir tęstinę verslumo ugdymo sistemą.	1.1. Užtikrinti, kad verslumo ir finansinio raštingumo ugdymas būtų integruotas į ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo bendrąsias programas.	2014–2020	Švietimo ir mokslo ministerija (toliau – ŠMM)	ESSF 2014–2020 ²⁰	Parengtų mokymo programų, į kurias integruotas verslumo ugdymas, skaičius (vnt.)
	1.2. Suteikti galimybę mokiniams prieš baigiant privalomojo švietimo programą bent vieną kartą įgyti praktinės verslumo patirties, pavyzdžiui, valdyti mokinių mokomąją bendrovę (toliau – MMB), dirbti verslo praktinio mokymo įmonėje, būti atsakingam už verslo projektą bendrovėje ar socialinio projekto įgyvendinimą.	2014–2020	ŠMM	ESSF 2014–2020	Mokyklų, dalyvaujančių MMB veikloje, dalis iš visų vidurinių mokyklų ir gimnazijų (proc.)
	1.3 Plėtoti studentų praktikos sistemą, t. y., be privalomos pagal studijų programą praktikos, įgyvendinti papildomą studentų praktiką, įforminamą dvišale (studento ir įstaigos) praktikos sutartimi.	2016	ŠMM, Ūkio ministerija (toliau – ŪM)	ESSF 2014–2020	Studentų, atlikusių praktiką įmonėse ir įgijusių darbo įgūdžių, skaičius (vnt.)
	1.4. Plėtoti praktiką darbo vietoje pagal profesiją, stiprinti partnerystę su socialiniais partneriais.	2014–2020	ŠMM	ESSF 2014–2020	Atlikusių praktiką darbo vietoje asmenų skaičius (vnt.)

²⁰ Toliau dokumente trumpinys ESSF 2007–2013 reiškia ES struktūrinių fondų 2007–2013 m. laikotarpio lėšas, trumpinys ESSF 2014–2020 reiškia ES struktūrinių fondų 2014–2020 m. laikotarpio lėšas.

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžią–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
	1.5. Įgyvendinti priemonės, skatinančias bendrojo ugdymo mokyklų ir nevyriausybinį organizacijų bendradarbiavimą, verslumo skatinimą, mokinių įsitraukimą į savanorišką veiklą.	2014–2020	ŠMM, ŪM	ESSF 2014–2020	Įgyvendintų projektų, susijusių su verslumo ugdymu, skaičius (vnt.)
	1.6. Tobulinti bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų pedagogų, aukštųjų mokyklų praktikos vadovų kompetenciją verslumo ugdymo srityje.	2016–2020	ŠMM	ESSF 2014–2020	Bendrojo ugdymo ir profesinių mokyklų pedagogų, tobulinusių kompetenciją verslumo ugdymo srityje, skaičius (vnt.) Kompetenciją tobulinusių praktikos vadovų skaičius (vnt.)
	1.7. Skatinti vaikams ir jaunimui skirtų kūrybiškumo skatinimo iniciatyvų įgyvendinimą.	2014–2020	Kultūros ministerija	Valstybės biudžetas	Kūrybiškumo skatinimo veiklose dalyvavusių vaikų ir jaunimo skaičius (vnt.)
2. Sukurti verslo pradžiai ir plėtrai palankią aplinką.	2.1. Paskatinti naujų smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektų kūrimąsi ir plėtrą, įgyvendinant įvairius verslo finansavimo modelius (teikiant paskolas, garantijas, rizikos kapitalo ir dalinio palūkanų kompensavimo paslaugas).	2014–2020	ŪM, UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA)	ESSF 2014–2020	Paramą gavusių įmonių skaičius (vnt.) Privačios investicijos, atitinkančios viešąją paramą įmonėms (ne subsidijos) (Eur)
	2.2. Skatinti gyventojų, ypač susiduriančių su sunkumais darbo rinkoje, verslumą ir savarankišką užimtumą.	2014–2020	Lietuvos darbo birža	Valstybės biudžetas, Užimtumo fondas	Paramą gavusių subjektų skaičius (vnt.)

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžią–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
	2.3. Gerinti finansinių išteklių prieinamumą su žemės ūkio veikla susijusiems subjektams, teikiant investicinę ir (ar) finansinių priemonių paramą, plėtojant esamas ar kuriant naujas finansines priemones.	2014–2020	Žemės ūkio ministerija (toliau – ŽŪM)	Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai	Paramą gavusių subjektų skaičius (vnt.)
	2.4. Sumažinti mokesčių prievolių vykdymo išlaidas, supaprastinant mokesčių deklaravimo ir mokesčių mokėjimo procedūras ir plečiant elektronines priemones mokesčių srityje.	2014–2020	Finansų ministerija, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos	-	Mokesčių mokėjimo reitingas (Pasaulio banko tyrimas „Doing Business“)
	2.5. Vertinti ir mažinti reguliavimo našta verslui; vykdant Administracinės naštos mažinimo įstatymo reikalavimus tęsti administracinės naštos mažinimo darbus; įtraukti savivaldybes į naštos verslui mažinimo iniciatyvas.	2014–2020	ŪM, kitos įstaigos ir institucijos pagal kompetenciją ²¹	Valstybės biudžetas, ESSF 2014–2020	Sumažėjusi administracinė ir (ar) kita reguliavimo našta verslui (Eur)
	2.6. Optimizuoti ūkio subjektų veiklos priežiūrą atliekančių subjektų funkcijas.	2014–2020	ŪM	Valstybės biudžetas, ESSF 2014–2020	Ūkio subjektai, teigiamai vertinantys priežiūros institucijų veiklą (proc.)
	2.7. Parengti Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymo pakeitimo įstatymo projektą.	2014–2015	ŪM	-	Parengti su SVV teisiniu reguliavimu susijusių įstatymų pakeitimų projektai

²¹ Atsakingos vykdytojos – ministerijos, įstaigos prie ministerijų, kitos ministerijoms pavaldžios valstybės institucijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstaigos ir kitos Lietuvos Respublikos Vyriausybei atskaitingos valstybės institucijos pagal kompetenciją, vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinės naštos mažinimo įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimu Nr. 4 (ir vėlesniais jo pakeitimais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 22 d. nutarimu Nr. 706), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. liepos 2 d. nutarimu Nr. 630.

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžią–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
	2.8. Skatinti MVĮ įsidiesti naujausius IRT sprendimus, skirtus verslo procesams (klientų aptarnavimui, tiekimo grandinės valdymui, įmonės išteklių valdymui ir pan.) optimizuoti, ir taip sudaryti palankias sąlygas augti jų darbo našumui.	2014–2020	ŪM	ESSF 2014–2020	Įdiegtais e. verslo projektais sujungtų (optimizuotų) verslo procesų skaičius (vnt.) Subjektų, gavusių paramą, skaičius (vnt.)
	2.9. Parengti Įmonių restruktūrizavimo įstatymo pakeitimo projektą.	2014–2015	ŪM	-	Parengtas Įmonių restruktūrizavimo įstatymo pakeitimo projektas
	2.10. Neteko galios nuo 2015-05-01.				
	2.11. Neteko galios nuo 2015-05-01.				
3. Skatinti verslumą užtikrinant viešųjų paslaugų verslui prieinamumą, išskiriant tikslinių grupių (jaunimo, moterų), pradedančiųjų įmonių ir socialinį verslumą, verslumą regionuose ir formuojant teigiamą verslininko įvaizdį visuomenėje.	3.1. Teikti informacinę, konsultacinę, metodinę ir kitą paramą verslo pradžios, finansavimo šaltinių, naujų technologijų diegimo ir kitais verslo organizavimo klausimais SVV subjektams, vykdančioms veiklą ne ilgiau kaip 5 metus.	2014–2020	ŪM	ESSF 2014–2020	Suteiktų konsultacijų skaičius (vnt.)
	3.2. Sukurti Nacionalinį verslo konsultantų tinklą ir užtikrinti jo palaikymą, siekiant gerinti informavimo (konsultavimo) paslaugų prieinamumą verslininkams	2014–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	Valstybės biudžetas	Sukurtas ir funkcionuojantis Nacionalinis verslo konsultantų tinklas
	3.3. Teikti aukštos kokybės konsultacines paslaugas tikslinių grupių (jaunimo, moterų, neįgaliųjų, vyresnio amžiaus asmenų, emigrantų, šeimos verslų atstovų) SVV subjektams, vykdančioms veiklą ne ilgiau kaip 5 metus, skatinant verslumą regionuose	2015–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	ESSF 2014–2020	Konsultuotų SVV subjektų skaičius (vnt.)

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžia–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
	(MVĮ bendradarbiavimo (tinklaveikos) skatinimas; bendradarbystės centrų veiklos skatinimas; kūrybinių ir kultūrinių industrijų verslo skatinimas); verslo plėtrą (konsultacijos socialinio verslo, antrosios galimybės, verslo perdavimo temomis) ir skaitmeninį verslą (pradedančiųjų inovatyvių įmonių skatinimas).				Suteiktų konsultavimo paslaugų apimtis (tūkst. val.) Įgyvendintų projektų skaičius (vnt.)
	3.4. Teikti individualias mokymo (kompetencijų kėlimo) paslaugas pagal tam tikrus kriterijus atrinktų MVĮ darbuotojams, užtikrinant jų galimybes prisitaikyti prie ekonomikos pokyčių	2015–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	ESSF 2014–2020	Mokytų darbuotojų skaičius (vnt.) Parengtų mokymo programų skaičius (vnt.)
	3.5. Kasmet nustatyti savivaldybes, kuriose nėra galimybės gauti verslo konsultavimo paslaugos arba šios paslaugos teikiamos neefektyviai atsižvelgiant į rodiklius (pvz., verslumo lygį, naujai įsteigtų įmonių skaičių ir kt.), ir teikti šias paslaugas.	2014–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	Valstybės biudžetas	Suteiktų konsultavimo paslaugų atitinkamose savivaldybėse apimtys (tūkst. val.)
	3.6. Gerinti verslui aktualios informacijos prieinamumą ir plėsti paslaugų teikimą virtualioje erdvėje, tobulinant ir nuolat atnaujinant informaciją interneto tinklapyje www.verslilietuva.lt .	2014–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	Valstybės biudžetas	Tinklapio www.verslilietuva.lt unikaliojo vartotojų skaičius (vnt.) Tinklapio www.verslilietuva.lt klientų pasitenkinimas paslaugomis (proc.).
	3.7. Išplėsti VšĮ „Versli Lietuva“ Paslaugų ir gaminių kontaktinio centro veiklą, plėsti elektroninių paslaugų verslui teikimą ir gerinti jų prieinamumą, sukuriant visavertį	2014–2020	ŪM, Informacinės visuomenės plėtros komitetas	Valstybės biudžetas, ESSF 2014–2020	Naujų ir patobulintų paslaugų skaičius, išplėtus Kontaktinio centro informacinę sistemą (vnt.)

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžia–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
	verslui skirtą el. valdžios centrą Kontaktinio centro informacinėje sistemoje, gerinti paslaugų ir informacijos kokybę tobulinant portalą www.verslovartai.lt .		prie Susisiekimo ministerijos, VŠĮ „Versli Lietuva“		Portalo www.verslovartai.lt klientų pasitenkinimas paslaugomis (proc.)
	3.8. Įgyvendinti iniciatyvas, skatinančias jaunimo verslumą: rengti jaunimo verslumą skatinančius renginius, projektus ir kt.	2014–2020	ŪM, VŠĮ „Versli Lietuva“	Valstybės biudžetas, ESSF 2007–2013	Dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.) Pagal pirmųjų verslo metų krepšelius jaunimui įsteigtų įmonių skaičius (vnt.) Jaunimo verslumo skatinimo renginių skaičius (vnt.)
	3.9. Organizuoti ir koordinuoti verslumą skatinančius projektus vyresniųjų klasių mokiniams.	2014–2020	ŪM	Valstybės biudžetas	Projektuose dalyvavusių mokinių skaičius (vnt.)
	3.10. Įgyvendinti iniciatyvas, skatinančias moterų verslumą: rengti moterų verslumą skatinančius renginius, specializuotas konsultacijas, seminarus.	2014–2020	ŪM, VŠĮ „Versli Lietuva“	Valstybės biudžetas, ESSF 2007–2013	Dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.) Moterų verslumą skatinančių renginių skaičius (vnt.)
	3.11. Rengti verslo pradmenų mokymus moterims ir vyrams, siekiantiems savarankiško užimtumo.	2014–2020	Lietuvos darbo birža	-	Surengtų mokymų skaičius (vnt.) Dalyvių skaičius pagal lytį (vnt.)
	3.12. Rengti kokybišką pagal lytį suskirstytą statistinę informaciją, reikalingą verslumo situacijos analizei.	2014–2020	Statistikos departamentas	Valstybės biudžetas	Kiekvienais metais parengta statistinė informacija
	3.13. Išrinkti ir per kasmetinį renginį – Verslo dieną apdovanoti sėkmingai veiklą vykdančių jaunąjį verslininką, verslininkę ir sėkmingą projektą regione.	2014–2020	ŪM	Valstybės biudžetas	Konkurso dalyvių skaičius (vnt.)

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžią–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
	3.14. Parengti Socialinio verslo koncepciją	2015	ŪM	-	Parengta ir patvirtinta Socialinio verslo koncepcija
	3.15. Pagal Socialinio verslo koncepcijoje nustatytą socialinio verslo apibrėžimą skatinti socialinio verslo kūrimąsi ir plėtrą teikiant informavimo, konsultavimo paslaugas ir kitas skatinamąsias priemones, taip pat skatinti kurti socialinį verslą kaimo vietovėse.	2015–2020	ŪM, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, ŽŪM	Valstybės biudžetas, ESSF 2014–2020	Pagal Socialinio verslo koncepcijoje nustatytą socialinio verslo apibrėžimą įsikūrusių socialinio verslo atstovų kiekis (vnt.), atskirai išskiriant socialinį verslą, įsikūrusį kaimo vietovėse
	3.16. Palaikyti pradedančiųjų įmonių sistemos gyvybingumą ir stiprinti ją už Lietuvos ribų.	2014–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	ESSF 2007–2013	Pradedančiųjų įmonių sistemai stiprinti skirtų renginių skaičius (vnt.)
Investicijų į Lietuvos pradedančiąsias įmones augimas (proc.)					
Renginių skaičius (vnt.)					
Konsultuotų pradedančiųjų įmonių skaičius (vnt.)					
	3.17. Įgyvendinti priemonės (renginiai, projektai, konsultacijos ir kt.), skirtas pradedančiųjų įmonių veiklai skatinti ir kompetencijai ugdyti.	2014–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra (MITA)	ESSF 2007–2013, ESSF 2014–2020	Renginių dalyvių skaičius (vnt.)
Pradedančiųjų įmonių sistemai stiprinti skirtų renginių skaičius (vnt.)					
Renginių dalyvių skaičius (vnt.)					
Pradedančiųjų įmonių sistemai stiprinti skirtų renginių skaičius (vnt.)					
	3.18. Skleisti informaciją apie verslininkų sėkmės istorijas, skatinant verslo gerųjų pavyzdžių sklaidą.	2014–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	Valstybės biudžetas, ESSF 2007–2013	Parengtų ir išleistų informacijos vienetų skaičius pagal rūšis (vnt.)
	3.19. Sukurti ir išplėtoti nacionalinį mentorių tinklą, skatinti ir viešinti mentorystę ir verslo	2014–2020	ŪM, VšĮ „Versli Lietuva“	Valstybės biudžetas	Įvykusių mokomųjų sesijų skaičius (vnt.)

Tikslo ir uždavinio pavadinimas	Veiksmo pavadinimas	Įgyvendinimo terminas (pradžia–pabaiga)	Atsakingi vykdytojai	Finansavimo šaltiniai	Veiksmo įgyvendinimo rodikliai
	subjektų bendradarbiavimą neatlygintinos veiklos iniciatyvų forma.				Mokomosiose sesijose dalyvavusių verslininkų skaičius (vnt.)
	3.20. Didinti įmonių ir organizacijų socialinę atsakomybę – skatinti jas diegti su socialine atsakomybe susijusius tarptautinius standartus, organizuojant mokymus, konsultavimą, visuomenės informavimą.	2015–2020	SADM, Lietuvos savivaldybių asociacija	Valstybės biudžetas, ESSF 2014–2020	Verslininkų pasitenkinimas mokomųjų sesijų paslauga (proc.)
	3.21. Telkti verslą norinčius plėtoti asmenis vienoje erdvėje (inkubatoriuje), plėtojant inkubatorių infrastruktūrą.	2014–2020	ŪM	Valstybės biudžetas, ESSF 2014–2020	Su socialine atsakomybe susijusių įmonėse ir organizacijose įdiegtų standartų skaičius (vnt.)
	3.22. Siekiant skatinti verslumą, remti dirbančiųjų žemės ūkyje ir miškų ūkyje ir kitų kaimo plėtros dalyvių konsultavimą.	2015–2020	ŽŪM	Valstybės biudžetas, Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai	Mokymuose dalyvavusių asmenų skaičius (vnt.)
	3.23. Skatinti potencialius franšizės davėjus ir gavėjus taikyti franšizavimo verslo modelį.	2015–2020	ŪM	Valstybės biudžetas	Pastatytų, rekonstruotų ir įrengtų inkubatorių skaičius (vnt.) SVV subjektai, įsikūrę inkubatoriuose per 3 m. po projekto įgyvendinimo (vnt.) Suteiktų konsultacijų skaičius (vnt.) Subjektų, gavusių konsultacijas, skaičius (vnt.) Sukurtų franšizės sistemų skaičius (vnt.) Į užsienį eksportuojančių franšizės davėjų skaičius (vnt.) Įsigytų franšizių skaičius (vnt.)

Priedo pakeitimai:

Nr. [4-282](#), 2015-04-30, paskelbta TAR 2015-04-30, i. k. 2015-06568

Pakeitimai:

1.
Lietuvos Respublikos ūkio ministerija, Įsakymas
Nr. [4-282](#), 2015-04-30, paskelbta TAR 2015-04-30, i. k. 2015-06568
Dėl Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2014 m. lapkričio 26 d. įsakymo Nr. 4-850 „Dėl Lietuvos verslumo veiksmų 2014–2020 metų plano patvirtinimo“ pakeitimo